

Anweisungsblatt

des Ordinariats der Apostolischen Visitatur der Ukrainer
des byzantinisch-slavischen (gr.-kath.) Ritus
in Großdeutschland

Nr. 1-2

BERLIN, Januar—Februar

1943

Nr. 1 Ansprache des Hl. Vaters über die Pflichten der Eheleute,
die vorübergehend getrennt leben müssen.

АКТИ ЙОГО СВЯТОСТИ ПАПИ ПІЯ ХІІ.

Оцим подається до використання в проповіді і душпасти-
рованні суттєвий зміст промов Святішого Вітця Пія ХІІ, які
він виголосив підчас спільних авдієнцій до різного роду
вірних, прочан, а головню до молодих подруг.

I.

ОБОВ'ЯЗКИ ПОДРУГ, ЯКІ ДОЧАСУ МУСЯТЬ ЖИТИ ЗОКРЕМА.

Наслідник св. Петра звернувся напочатку своїми вказівками до молодих подруг, щоби вони кожночасно піжно та кріпко збері-
гали звязок любови в протиставленні до пристрастей та людських
слабостей: . . . «Розважте цей воєнний час і різнородні поля бою:
на землі, на морю та в повітрі. Як багато молодих подруг розлучив
поклик батьківщини! Скільки то відклало день свого він-
чання, щоби перед Богом навіки пібратися, аж тут прийшла роз-
лука; при чому муж немов прямо від віттаря, мусів відійти на
фронт або до казарм! Я багато вичікують з великодушною поста-
новою з-дня-на-день покликання до твердого обовязку! Як многі
глянуть нетерпеливо в так довготривале вигнання або їхню неволю!
Це є розлуки, які глибоко вражають почування супругів, а їхня
правдива любов неменш здобуває повні слави побіди, як з мечем
у руці. — Але також у спокійних часах є рівнож конечні неменш
прикрі розлуки, які у своєму змислі є добровільні, але вимагані
і подиктовані іншими злядами. Звання в поодиноких випадках,
правдиве покликання і творча сила геніяльних здібностей, задер-
жує здалека від дому місяці або й роки капітана, моряка, коло-
ніста, подорожника, дослідника, шукача дорогоцінних металів і під-

приємця. Суворі кінечність, ця товаришка на життєвих шляхах зобов'язує і заставляє часто до цього, щоби заробити хліба для родини, чи то в уряді, чи на посаді чи службовому назначенні або іншому місці, звідкіля нема можності вернути до родинного огнища — домів, хіба рідко і то на короткій час. Щож доперва можна сказати про емігрантів, яких ділить від своїх далечинь і широке море!»

Св. Отець згодом підкреслив, що присутність молодих супруг не дозволяє йому забути і на неприсутних та на їхню розлуку, через яку вони терплять: «Ви відчуваєте зараз радість вашого спільного перебування. Наша і ваша радість, що нас з'єднала нехай не минає нехай також збудяться у вас спічуття для тих, які позбавлені такої великої радості. Впрочім, чи не могли би оці проби — від чого нехай вас Господь хоронить — і оці розлуки одного дня і вас спіткати? Чи це не буде для вас обтяжуючим, якщо Ми будемо вважати корисним, уділити вам нині деякі перестороги та заохоти, які рівнож відносяться і поза круг тутешніх слухачів, і коби дійшли і до тих, яким обставини часу і химерна доля завдали або ще завдають біль серця?»

Певно досвід і біль, але також небезпека, що через задовгу відсутність, якщо душа навикне до розлуки, тоді холодне і слабе любов, як то каже пословиця: «З очей і зі серця». Ця небезпека спричиняє, що через відсутність законного мужа вкрадається покус в наболіле серце, щоби для серця і зміслів шукати й припиняти різні недозволені заступчі середники. Ця небезпека, говорячи одним словом, лежить в тому, щоби не піддатися менш або більш рафінованим, нахабним затіям зміслових або цікавих для себе людей.

Не дивуйтеся, якщо Ми вам скажемо, що ця небезпека може походити з нутра вашого серця, а коли приходить іззовні, напотикає на порозі вашої душі недостаточний спротив. Приємливе і вражливе серце є для вас джерелом чистої радості, супружкої любови, що поблагословена та скріплена Богом і Церквою, чи не виявляє повного неспокою гону любити і бути любленим? Воно домагається злуки в теперішності і єдності почуття (пор. св. Тома). Тому то через це стається відсутність гіркістю, повною болю та нарікань, грабунком щастя чистої любови, смутком полишення і стратою. Тоді приходить укритий інстинкт, якщо душа не є чуйною і як слід береженою, допускає і роздуває паклін до мріяння, бажання, шукання, а може й спробування — хотяй ще без дійсної віроломності і без переступлення зовнішніх границь приличної повздержности, — але деякі реванжі чемности, заступчі середники або принайменше деякі розради, які, якщо взагалі не розброюють серця в обличчі покуси, то його згодом ослаблюють і захитують. А покуса прийде.

Прийде під серпанком розсіянь, у виді ліку на усунення мелянхолії, з причини відсутности мужа, а в дійсності вона буде ще більше віддаляти від нього. Тоді любов стається нечистою і грішною. Вона перемінить тугу за найчистішими почуваннями в діявольські затії. Бічні дороги злого починають заманювати під позором застеленого квіттям шляху. Покуса прийде з вашого оточення. Хотілося вас скріпити та потішити в добрій думці без якихнебудь підозрінь. Щире співчуття з одної сторони і ввічлива вдячність з другої сторони, будуть виставляти на пробу ваші ніжні почування, робити їх податливими та побільшувати їх. Матеріяльні чи моральні турботи за дім, дітей, як також за неприявного мужа будуть так вас займати, що будете змушені засягати порад та помочей. У зустріч між найчеснішою та безкорисною печальністю, а зовсім щирим і чесним довірям, може вкратися у ваше серце підступно склонність.

І насувається питання, чи муситься зірвати або виключити через ці турботи невинні знакомства, яких конечність або пожиточність лежить в обсягу обовязків? Ні! Неменше випадає знати цьому, хто знає підложжа небезпеки, узброївшись в незломну і великодушну любов, в який спосіб треба її уникати і поборювати. Така то любов є без сумніву увінчана повагою і достоїнстю життя, повздержністю, гарними формами та манерами. При такому поведенні буде міг кожній посторонній рівнож легко добачити невидиму приявність мужа. Святий Франц Салезій зауважує на одному місці, де то він говорить про жіночні одежі — його ж обсервація сягає далеко дальше — дослівно: «Замужна жінка може і повинна строїтися, доки є зі своїм мужем і, якщо він собі цього бажає. Але, якщоб вона те саме робила в його неприсутності питалибся другі, кому вона хочеться приподобати надмірною чепурністю одягу». (Вступ до блаженного життя III. часть, розд. 25). Скажімо вам, чи не знаходиться супруг якраз через примусову розлуку до певного часу в свого рода вдовицтві? Послухайте отже науки св. Павла про християнські вдови! Він перестерігає їх перед богатма знакомствами і частими відвідинами, перед пустогонням, балакучістю та сплетнями. Він хоче, щоби ви посвятилися піклуванню родини, дому, добрим вчинкам, молитві та в повазі проводили ваше життя, а не віддавалися пустій балакучості (I. Тим. 5). Коми Ми так остерігаємо подруг перед такими небезпеками, зрозумійте в цьому попуку, щоби зберегти вас від небезпеки, яка могла би повстати для заховання вашої супружої вірности та вашої чуйної обережности».

Святий Отець пояснював коротко суть подружої любови і її відношення до розуму, який нею кермує, про вивищення і удосконалення природи через діяння ласки і діланья св. Тайни супружжя та продовжав дальше: «Нехай подруги не забувають, що чеснота лежить завсіди по середині, рівнож далеко віддалена від

зовнішних противенств; слід їм знати, що треба уникати переборщеного почуття щасливості, яке шукає поза домом чужих і неупорядкованих заспокоєнь і підкріплень для серця, — а противно, нехай заховують взаїмну пам'ять про себе свіжо, кріпко, незмінно і ніжно. Але, в який ж спосіб заховують вони цей дорогоцінний зв'язок спогадів? Вони його заховують і закріплюють цілим своїм єством. В їхньому домі буде все розповідати про неприязного: Стіни з його світлинами, з документами різних подій і перебігу життя, як хрещення, першого св. Причастя, подружжя, поступів у школі, дипломами про заслуги та працю, кімната з вашими побожними образами, книжки та цінні речі родинного життя. Для далеко перебуваючого буде схована або маленька кімнатка, кабіна або темний куточок, прикрашений образами осіб, що серед надій та сподівань залишилися дома і вичікують повороту улюбленого члена родини. В цій то тихій і нагадуючій дім атмосфері, в спокійній вечірній годині, будуть леліяти розлучені серця взаїмне вітання. Вони будуть їхню тугу лучити в молитвах, у тім надприроднім прибіжищі, де над одним і другим чуває Господне око і покров.

Без згляду на це залишається віддаль. Хто отже запанує над цією гіркістю і простірною розлукою? Хто віддалить її в певному згляді із обох сердець? Листовна виміна, якщо вона є можливою, буде мостом обоїльного порозуміння. Яку потіху дають ці листи, який стрим для душі! Вони лучать обі сторони спільно кожної днини, в їхнім щастю і їхнім горю. Не тільки великі речі і важні дії, але також малі випадки щоденного життя творять спільне переживання; вони промовчують незамітні недиспозиції і прикrostі, які могли би викликати непотрібну журбу, з небезпекою перебільшення ізза далекої віддалі. Правдиві приємності по трудах приносять взаїмне покріплення так як правдиві радості, щоб ними поділитися і налюбуватися. Вимінюється думками і порадами головно тоді, коли ходить про спільне виховання дітей і над тим працюється. Одним словом події дня приносять одному і другому стільки до роботи, що може здаватися, що вони знову злучилися під одним родинним дахом, і наче б ніколи не були розлучені. Чи не значить ця виміна листів щось більшого як звичайний звіт зі справ та фактів? Чи не пізнаєте по письмі знайомих почерків руки, яка вас тисяч разів стискала? Чи не відчуваєте душі та серця, що самі там виговорюються, а перо лиш звіряє їхні думки, почини і тайни?»

Пориваючими словами змальовує на закінчення св. Отець поміст поміж недобровільно розлученими подругами, яких серця в ряди-годи підносяться вгору звідки приходить усяка потіха і спокій по життєвських бурях, бо Господь зсилає радість не меншу від журби. «Якщо Господь є запорукою, — як бути мусить — вашої

любови, так сильно з Його сторони припечатаної, тоді ніхто на світі не буде мати сили її якнебудь ослабити.» Наслідник Христа навів знову відповідне місце з Філотеї або Вступу до блаженного життя св. Франца Салезія (III. ч. розд. 38), де цей великий учитель Церкви, з питомою собі ясністю думки і глибиною серця, представляє у порівнанні з природою, нерозривність правдивої подружжюї любови з її склонностями серця. Накінець сказав Наслідник Христа: «Згадайте на це, що як Господь підніс супружу звязь до Тайни, до джерела ласки і сили, то дає силу видержати, розуміється не без вашого постійного співділання: Через щоденні молитви, пануванням над вашими нахилами і похотями (особливо, якщо ви змушені якийсь час жити зокрема), через тісну злуку з Христом у св. Тайні Евхаристії, у Хлібі Сильних, цього роду Сильних, що вміють ціною жертв та самовідречення, заховати несплявленою чистоту і супружу вірність».

II.

СУПРУЖА ВІРНІСТЬ.

«Ясне світло, Дорогі Новоженці, що промінює з ваших очей і всіх ваших поглядів говорить про обильну, святу радість вашого серця про це, чим ви себе взаїмно назавсіди обдарили. Так, назавсіди! Ми вже видвигали одного разу ці думки, коли Ми говорили до іншої групи новоженців: про нерозривність подружжя. Однак Ми тоді говорили мимоходом і тема ніколи не вичерпується. Тому то Ми хочемо докладніше і глибше розважати і говорити про цей дорогоцінний скарб, яким є супружа вірність. Ми обмежимося на початку до того, щоби ви могли перенятися її красою.

ВІРНІСТЬ Є ЗАПОРУКОЮ НЕРОЗРИВНОСТІ.

Супружжя як нерозривний союз, має силу запевнити подругам соціальний, святий, законний та тривалий стан, який є вивичений понад всякі інші союзи - умови, і як Ми вже попередно представили, ніяка сила світу не може його розв'язати. Даремно старалась би якнебудь зі сторін о розвід. Жадний видуманий ані дійсний удар не зможе захитати трівкості подружжюого звязку; від цього часу як раз-на-все- перед Богом далось згоду, остає в силі її зобовязання. Не може ніколи невинна сторона увільнитися від винної, яка зломилася її вірність. Подружжюий зв'язок може бути розв'язаний або знищений лишень смертю.

Адже супружа вірність означає щось могутого, глибокого, а рівночасно щось ніжного та незвичайно дорогоцінного. В соціальній і релігійній площині зобов'язуючий подружжюий зв'язок означає очевидно стисло означені рямці, в яких подружки мають право вимагати один від другого виконання добровільно перенятих на себе

подружних обов'язків. Але крім цієї твердої правно-матеріальної сторінки подружнього зв'язку, є ще віддана вірність разом з душею і серцем, як також їхня запорука і виразне задоволення.

Крім цієї строгости вона замінює щось насправду холодного і терпкого в щось принале. У цій строгості кожній осуджуватиме не тільки самозрозуміло безуспішний розвід, зраду та віроломство, але також кожного, хто без розв'язання подружнього зв'язку, удержує неупорядковані, злочинні зносини, як рівнож кожного, що бодай один раз, хоч не постійно віддавав би своє тіло комусь чужому з добровільної грішної похоти, — як каже св. Павло, — до якого має право лишень законний супруг (I. Кор. 7, 4).

ВІРНІСТЬ Є ЗАПОРУКОЮ ПРАВДИВОЇ ЛЮБОВИ.

Християнсько-супружа вірність йде в своїй величі ще далше. Вона панує і розпоряджує свобідно усією обильністю любови. На ділі щож іншого є ця вірність як не обопільний святий дар тіла, душі і сердець подругів на ціле життя, без застереження, окрім святих Божих законів?

Рання молодість, пристойна краса, природна повабність, внішна душевна доброта, всі ті природні принади, що надають дівчині особливого, чистого та невинного чару, полонили серце молодого мушчини і прилягли до нього всею своєю палкою та чистою любовю, що їй подібної надармо прийшлобся шукати у світі. Дівчина зате любить мужність — красу і сміливий та свобідний погляд, певний і рішучий його хід, щоб на довгому та тернистому шляху життя могла оперти свою ніжну руку об його сильне рамя.

В такому то весняному блиску показує очам любов її чарівну міць і додає вправді малозначним річам ясного проміння і закриває плащиком любови зовсім очевидні браки. Коли ж пізніше засвідчено перед Богом супружу згоду, тоді обдали себе взаїмно супруги в природній, розуміється, святий радості певною надією на обильні благодаті для їхнього подружжя. Чи це вже була вірність у цілій своїй красі? О, ні! Вона ще не видержала проби.

ВІРНІСТЬ У ЩОДЕННОМУ ЖИТТІ.

Після гарних молодечих снів пройшли літа. Вони забрали любові дещо з її свіжости, але взаміну дали достойну і трудячу ста-точність. Батькові побільшила тягар зростаюча родина. Від матері вимагається більше трудів, болів, небезпек, відваги та серця. Жінка мусить не менше доказати геройства в площині домашньої гідности як її муж на полі слави батьківщини, що кожночасно наражує своє життя. У неприявності та віддалі, у недобровільній розлуці, про яку Ми щонедавно говорили, та в інших менш приємних обставинах, що змушують панувати над собою, пригадують

собі подруги, що їхні тіла є взаємною власністю і пізнають без вагання та надуми суворі обов'язки чесности і самовідречення з усіма вимогами та завданнями.

І збільшаються вкінці з віком недуги і слабості та повні терпіння недомагання з цілим рядом злиднів, що без помочі і сили любови і так вже ослаблене тіло, допровадили б до упадку; тоді приходить любов і віддає радо свої найніжніші прислуги. Аж тоді це є правдива, величня, взаємна вірність.

При першій зустрічі і знакомстві було все чудове: взаємне захоплення, а при тому стільки щирости і невинного поведіння. На все усміхалося з доброзичливим виrozumінням і прощалося дрібні непорозуміння та вважалося, що «залюблені не свяряться, тільки бавляться». Панувала спільнота думки і почувань, повна гармонія характерів під кожним оглядом: матеріяльно, духово, природно та надприродно. Отверто і з радістю виповняли втіха і любов розмови заручених, зі запалом, що підносив і веселив їхнього духа, який густо-часто виказував просто недостаточний запас їхніх духових спосібностей, а мимо того блестів в повній своїй силі. Це все є вправді принадне і захоплююче, а все ще далеко до вірности.

Час одначе летить. Браки виходять наверх. Різниці характерів стають більш видні і виразні, а може і духові недосконалості стануть яскравими. Тоди запал гасне; зразу сліпа любов відчиняє свої очі і зражується. Тоді доперва приходить для правдивої, вірної любови час її ясного початку і виразного справдження. Вона вже більше не сліпа, тепер спостерігає докладно не тільки кожную недостачу, але зносить її спокійно, з любовю, свідома своїх власних недостач. Стаючись ще більше прозорливою, переходить згодом до того, що навіть розум, добре успосіблення, солідну побожність, скриті але багаті і дорогоцінні скарби знаходить і цінить і не лишень видвигає ті самі здібності і чесности духа на денне світло, але також є досить проворною і чуйною, щоби закрити перед чужими очима духові браки і недостачі, дивацтва та шореткості характеру. Також нерозумні та непричасні балачки вона вміє часто жартом обернути на щось кращого — ліпшого. Тим чином любов глядить все скорше на те, що єднає, як на те, що роз'єднує та порізняє; вона часто справляє помилки, усуває забаганки з такою увагою і добротою, що ніколи не згіршить, ані не обидить. Її ніжність питає або просить у другої сторони поради або сама її дає радо і охочо, далека від того, щоби показувати свою вищість.

Чи не бачите, як цим способом твориться між супругами єдність духа, привичка духової співпраці, через що вони підносяться до найвищої єдности правди — до Бога? Це діється через те, що вони взаємно жертвують собі величній, духовий дарунок вірности.

ВИТРИВАЛІСТЬ АЖ ДО КІНЦЯ.

Серця віддалися назавсіди. Серце передовсім дає рушійну силу до співжиття молодих подругів, але також засмакувало воно гіркости, заки прийшло розчарування, бо воно найбільш вразливе, як рівнож найбільш засліплене у своїй любові. З бігом супружого життя може гарна приємливість зобоятніти і затратитися, навіть, коли сама любов остане ненарушеною; ба вона може дещо навіть затратити зі своєї палкої нагальности, яка легко переборщує і заводить. Зато постійність і витривалість в любові, щоденне пожертвування себе один одному і, якщо зайде конешність, готовість всепрощення, — ось це пробний камінь вірности.

Як на початку панувала правдива любов, а не лишень захланне особисте бажання до змислового заспокоєння, — тоді остає ця любов через роки все свіжою та незнищеною. Немає нічого більш чаруючого і будуючого, як вид достойної ювілейної пари, якої золоте весілля приносить щось повне спокою, глибини і ніжности, що багато перевищає все молодече. Серед праці, любови, терпіння, спільної молитви на протягу п'ятидесяти літ, мали вони нагоду пізнати їхню правдиву доброту, красу, склонности серця та взаїмно собі подобатися. Звідси кожною чемною прислугу, кожною малу несподіванку, усі безчисленні дрібнички можна б назвати дитинством, якщо б не зналося, що вони випливають з незмірно великої любови. Це є якраз правдива взаїмна вірність серця.

Щасливі ви Новоженці як ще зазнаєте цього щастя на вас самих або ще знаєте у ваших дідах. Можливо, що ще дітьми з ними радо і любо жартували. Але тепер в день вашого вінчання, ваші спомини вяжуться з побожним бажанням і надією одного дня самим запросити своїх внуків на подібне торжество. Цього Ми вам бажаємо і молимо Господа ласки, цієї довготривалої, непроминаючої, і вимріяної вірности, при чому Ми із глибин серця уділяємо вам Нашого Апостольського Благословення». —

Nr. 2 Hirtenbrief Sr. Exzellenz Metropolitens Msgr. Dr. Andreas Graf Scheptycky

an die ukrainischen Arbeiter ist an einem der nächsten Sonntage vorzulesen.

ДОРОГІ БРАТЯ І СЕСТРИ!

I.

Виїжджаєте в далекий, чужий і незнаний край, виїжджаєте часом дуже молоді і недосвідчені, виїжджаєте, не знаючи, на як довго. Як ваш душпастир, бажаю вас пропрощати і по змозі бодай

серцем і молитвою бути при вас на чужині. Я рад би до кожного з вас зокрема промовляти і кожному благословити на цю дорогу. А що це неможливе, пишу цей лист. Він дійде до вас мабуть вже тоді, коли будете вже далеко від своїх, коли за ними будете, може, вже й тужити.

Побут на чужині принесе вам в дечому якусь користь і вигоду. Навчитесь чужої мови, пізнаєте світ і людей, наберете життєвого досвіду, набудете багато відомостей, які в житті можуть вам пригодитися. Але й будете наражені на неодну, часом велику небезпеку. Моїм обов'язком, Дорогі, перестерегти вас перед труднощами і небезпеками життя. Моїм обов'язком дати вам добрі ради, так дуже потрібні кожній людині в трудних становищах. А ті ради, які вам даю, не мої, а св. Євангелія, що його проповідаю. Якщо я в тому листі давав би вам ради від себе, міг би я помилитися, а така помилка могла б вам часом пошкодити. Але коли передаю вам науки і ради св. Євангелія, тоді сповняю уряд душпастиря і я певний того, що Христос-Спаситель дасть мені свою благодать, що мої ради і науки будуть певно добрі. І без страху помилки будете могли завсіди так поступити, як в тому письмі перечитаєте. Поступаючи так, будете йти дорогами, що їх усім нам вказує Христос, наш Спаситель.

Передусім, Дорогі, тримайтеся св. католицької віри і стережіться, як вогню, всякої спокуси відступити від тої віри. Багато з вас житиме серед людей іншого віроісповідання. Стрінете нераз і людей, що зовсім не вірять в Ісуса Христа. Будуть до вас приходити люди, які вас просто намовлятимуть до відступства від віри батьків. Нехай Всевишній Бог стереже вас перед тим злочином. Бо злочином, не тільки гріхом, є відступити від віри батьків, тяжким гріхом проти віри. Не забувайте ніколи, що ваша віра — це віра Вселенської Церкви, — це віра католицька. Вона відзначається тим, що визнає Римського Архієрея зверхником Церкви і намісником Ісуса Христа. Це віра наших батьків. В тій вірі ви охрищені, в тій вірі й виховані. Це віра ваших батьків і в тому значінні, що це віра ваших і наших дідів і прадідів від самого св. Володимира, що прийняв християнство 950 років тому назад і довів до хрищення усіх наших предків близько 30 поколінь тому назад.

Св. Володимир прийняв християнство в часах, коли ще не було розділу церков, себто в часах, коли царгородська церква в злуці з римською визнавала вселенську віру. Тому християнство, яке прийняв св. Володимир Великий, є таке саме, а радше те саме, що його ми усі визнаємо. Люди не називалися тоді «гр.-католиками», бо це пазва майже нова: називалися «православними», але в тому значенні в якому ми тепер ще у Божественній Літургії усіх наших вірних називаємо «православними». А те значення таке: обряд східний, чи візантійський, а віра вселенська. Або радше

треба сказати, віра вселенська і обряд візантійський, бо, очевидно, віра важніша, ніж обряд.

Приходитимуть люди до вас та намовлятимуть вас покинути ту віру, в якій ви охрищені; намовлятимуть вас, щоб ви перейшли на православ'я теперішнє православ'я, себто те православ'я, що відреклося вселенської віри. До того православ'я належить церква московська і церква українська, яка до того відступства від вселенської віри була присилувана переслідуваннями ще за цариці Катерини II. і царів Миколая I. і Олександра II. Ми, за ласкою Всевишнього, задержали вселенську віру і зв'язь зі всіма християнами світу, що визнають вселенську віру.

Багато з вас буде на роботах в краях давньої Австрії, в Баварії, в Надренії, у Вестфалії, або в Альзації і в Лютарингії. Пізнаєте там німецький наріч, що держиться католицької, себто вселенської віри (Слово «католицький» грецьке слово, що значить — «вселенський»). Треба конечно, щоб ви вміли тим німцям добре пояснити, що і ви, як вони, теж католики. Між вами і ними є тільки одна різниця: вони держаться латинського обряду, а ми українського, — обряду, що його називають і грецьким обрядом, і візантійським, і східним обрядом. Щодо цього обряду, ми такі самі як і православні, що не мають вселенської віри; у нас і у них обряд той самий. Але віра наша повніша, бо вселенська. Вони держаться науки перших сімох Вселенських Соборів. Ми також держимося тої науки, але ми додаємо до сімох перших Соборів, науки дальших Вселенських Соборів, що їх такими визнає Вселенська Церква. Їхня віра неповна, тому наша Церква Богом неначе покликана до того, щоб їм передати те доповнення, потрібне первісній вірі сімох перших Соборів.

Віра перших сімох Соборів добра, але коли хто у них до тої віри перших Соборів додасть якусь ересь, нема поміж ними тієї влади, що могла б перед ерессю перестерегти і боронити правди. Такою владою були перед віками на Сході Вселенські Собори, але тепер східна православна, нез'єдинена церква не може скликати Вселенського Собору і тому не може осудити як ересь те, що є ерессю. Наслідок того такий, що провідники православної, нез'єдиненої церкви домішують часом до правд віри людські ересі, а вірні наражені на небезпеку приймати за правду Богом об'явлену людські помилкові видумки. Про цю вселенську віру передаю вам важке слово св. Анатазія Великого, одного з найбільших Отців східної Церкви. Перед символом віри так він говорить: «Хто хоче спастися, передусім мусить держатися католицької віри, а коли хто не заховає її цілої і непорочної, без ніякого сумніву згине на віки». (Ті слова я навів вам з православного Псалтиря, виданого в Почаєві).

II.

Св. Віра, Дорогі, то дуже цінна благодать з неба. Віра — це надприродна сила, що наші душі лучить з небом, це надприродне світло, що нам дає пізнати правди об'явлені самим Богом, це надприродна сила і чеснота, яка нам дає визнавати правдою все те, що Бог об'явив, а св. Вселенська Церква подає до вірення. Тому віра так дуже конечна до вічного спасіння.

Але щоб св. католицьку віру заховати цілою і непорочною, треба часом боротися зі спокусами так, щоб їх поконати, а це є ласка, про яку треба просити. Тому, Дорогі, на другому місці дуже усильно поручаю і раджу вам не занедбувати щоденних християнських молитов. Християнинові, Дорогі, потрібна молитва в житті. Через молитву випрошуємо собі ласку до добрих діл християнського життя, до перемоги над спокусами, до заховування душі чистої від смертного гріха. Молитвою можемо випрошувати собі з неба і багато інших духових дарунків, а часто і дочасних дібр. Бо Христос сказав: «Просіть і дасться вам, шукайте, а знайдете, стукайте, а отвориться вам». Тому є річчю ясною, такою ясною, як білий день, що мудра і чесна людина повинна щодня звертати молитвою серце до Бога. Коли лиш можете, відмовляйте кожного дня рано і ввечір усі християнські молитви, якщо можете співайте їх усі разом. Не знати, в яких умовах будете там, на Заході, працювати; в неодному місці буде вас, може, більше разом жити. Тоді не стидайтесь християнські молитви разом співати. Такий звичай може тільки збудувати чужинців, серед яких будете жити. Слухаючи співаних молитов, вони навчаться вас цінити і похристиянськи любити і не раз зможуть вам допомогти.

Коли ви в такому положенні, що нема як і нема коли молитися, тоді старайтесь, але вже конечно, відмовити бодай три рази Отче наш на день. Очевидно, до молитви треба звичайно і клякнути і руки на груди зложити і поважно, побожно та поволі три рази знак хреста на собі зробити. Але коли хто в дорозі, або серед таких відносин, що це все неможливе, той може все і всюди молитися, себто і душу підносити до Бога і розмовляти з Богом, Пресв. Д. Марією і св. Угодниками Божими. Можна молитися і в ліжку, і в дорозі, і при роботі, і при їді. Бо чоловік молиться тоді, коли про Бога думає, бажає Його помочі, хоче Йому служити або постановляє йти дорогою Божого закону до вічного спасіння. Очевидна річ, що така принагідна молитва тільки вчасі заступає щоденні християнські молитви, що їх кожна розумна і благородна людина привикла відмовляти рано і ввечір. Не заступить і церковної молитви, до якої християнин обов'язаний в неділю і свята.

У вашому становищі дуже часто, дуже багато з вас не буде мати ні нагоди, ні змоги бути в неділю на Службі Божій. Коли це неможливе або навіть тоді, коли це є дуже трудно і тяжко, ніхто

не грішать, коли того, хоч і як важного, обов'язку не сповняє. Хто однак не може бути на Службі Божій, повинен святити день святий так як може, напр. повинен в ту днину більше і ліпше помолитися, пригадувати собі, що це неділя, чи свято, а як це можливе, то з іншими товаришами й якусь побожну пісню заспівати, спільно наголос молитися, а передусім більше, як звичайно, стерегтися всякого зла і заховувати Божий закон.

Багато між вами не матиме змоги святкувати свят; будуть змушені навіть у великі свята працювати. Тоді не будете мати гріха за несвяткування святого дня. Тоді старайтеся й при роботі серце до неба піднести та, пригадуючи собі свою церкву в селі, своїх батьків, помоліться коротко за них, хочби і серед роботи.

Такі роботи у святі дні будуть для багатьох з вас прикрим і тяжким хрестом. Але пам'ятайте, що нема ліпшого способу приподобатися Богові, як через терпеливе зношення прикростей і терпінь життя. Важке, велике і святе те слово Отченашу, «Нехай буде воля Твоя». Хто це слово скаже з любови до Бога, той безпечно після смерті піде до нашого доброго Небесного Отця. Серед терпінь не забувайте часто повторити те святе слово; воно дає потіху й силу, а передусім Божу благодать. Коли хто з вас буде в місцевості, де є католицький костел та матиме змогу в неділю, чи свято бути на Службі Божій, хоч не свого, а латинського обряду, той нехай не вагається піти на Службу Божу. Через це не тратить він свого обряду і на лат. обряд не переходить, хоч би й в цьому обряді і сповідався і запричащався. Християнин обов'язаний держатися свого обряду і не має права самовільно переходити на обряд латинський, але може в латинському костелі помолитися, вислухати Служби Божої, сповідатися і причащатися. Так само в тяжкій недужі треба св. Маслосвяття і таїнства умираючих, Сповідь і Причастя приймати від священника римо-католицького, коли нема свого.

Коли будете пам'ятати про молитву, Бог дасть вам благодать заховати Божий закон і стерегтися тяжкого гріха. Зможете і зумієте тоді за Божою благодаттю поконати спокуси до злого, до гріха і праведно жити, як повинна жити Божа дитина, християнин, чесна, благородна і добра людина. Будете мати різні спокуси, і до пиянства і до крадежи і до розпусти і до сварні, чи роздору. Але не згрішите тяжко проти Господа Бога. А те у вашому становищі важніше ще, як колинебудь інде. Бо вам цього дуже треба, щоб люди шанували вас і цінили вашу роботу, чи службу. Пам'ятайте, що ви повинні сповнити обов'язки, чи умову про роботу, чи справедливий наказ старшини. Про це старайтеся; нехай люди знають, що ви люди чесні, побожні, що додержуєте дане слово і вмієте сповняти свої обов'язки. Коли вас люди ціни-

тимуть, буде вам легше жити і легше зможете надіятися, що вернетесь домів тоді, коли Бог дасть.

Коли би трапилося, що вам недадуть або недостатньої страви або платні за роботу, треба упоминатися за свої права. Але робіть це чесно, може разом з іншими. А коли ваші старання були б безуспішні, то пишіть так:

1) Коли хто з вас працює у промислових заведеннях, нехай пише до начальника всіх т. зв. Гауфербіндунгсменнер, українських обласних зв'язкових (Берлін, Грюнештр. 8 — 11, Дойче Арбайтсфронт унд Центральбюро).

2) А коли хто працює як рільний робітник, нехай пише до опікуна в Гау. Таких є 10 на Німеччину.

Але як скаржитесь на недодержання умови супроти вас, добре вважайте, щоб ви писали цілу правду, щоб не перебільшували і не додавали неправди. А як і з вашої сторони була якась вина, то отверто признайтеся до неї. Скарга ваша неповна або неправдива, не допоможе вам а пошкодить іншим. Бо коли покажеться, що ті, які про вас будуть писати і упоминатися, написали неправду тому, що вам повірили, тоді всі їх письма будуть мати менше значення і менший успіх.

Як довго будете в Райху, будете підлягати духовній владі Апостольського Адміністратора для українців в Райху Й. Е. Отця Петра Вергуна. Їх адреса Д-р Петро Вергун, Ап. Візитатор дер Українер, Берлін НВ 87, Шлесвігер Уфер 6/II. До них можете також сміло звертатися у всіх ваших потребах, Вони видали гарний молитво-словець для українців в Райху, а наміряють видати й інші книжечки. Оскільки буде це можливе, постарайтеся про ті молитво-слови і книжечки, а як будете мати, то їх, як дасться, читайте наголос для товаришів.

Накінець. Дорогі Мої, ще одна заввага, буває, що наші хлопці є незгідливі та зі собою сваряться з приводу того, що належать до різних партій. Перед такими роздорами дуже усильно вас, Дорогі Мої, дуже усильно мушу вас перестерегти. Ми не маємо про що сваритися і ділитися. Це ж наше від віків нещастя, що задля чогонебудь ділимося і для марниці рідні брати сваряться і ненавидяться. Дуже вас прошу, коли були б де поміж вами такі роздори і сварні, подайте собі руки і перестаньте навіть говорити про дотеперішній предмет сварні. Усіх нас єднає Христос-Спаситель, що за всіх пролив Свою Кров і всіх нас хоче спасти. Старайтеся Його любити, вірно Йому служити, пізнати Його святу науку, держатися Його святого Закону.

Хоч пишу це письмо до Вас перед Христовим Різдвом, знаю, що це письмо не може бути випечатане і не дійде до ваших рук

так скоро. Може дістанете його щойно на Великдень. Нехай же воно принесе вам і найщиріші святочні побажання. Хай Вам Бог, Дорогі, благословить! Хай Вам дасть жити серед таких обставин і так поступати, щоб Ви ліпшими і мудрішими вернулись домів та застали батьків здоровими і щасливими! Сьогодні вони всі за вами тужать, за вас моляться і очікують щасливого вашого повороту. Хай Бог вам дасть здорово вертатись, з чистими від гріха руками і чистими душами силою Христової благодаті. Амінь.

Писано у Львові, в день Неп. Зач. Преч. Д. М. 22. грудня 1942.

† **АНДРЕЙ, Митрополит.**

Nr. 3 4. Jahrestag der Papstkrönung

Am 12. 3. 1943 begeht die katholische Christenheit zum vierten Male den Krönungstag des Heiligen Vaters Papst Pius XII. Es sind daher wegen des Heldengedenktages am 21. 3. alle heiligen Messen in der Meinung Seiner Heiligkeit erst am 28. 3. aufzuopfern. Auf die Bedeutung des Tages und des Papsttums ist in den Predigten hinzuweisen. Am Schluß Mnoholistwije anstimmen.

Nr. 4 Heilige Messen am Nachmittag und eucharistisches Fasten

Auf Grund des Indultes der römischen Kurie dürfen die Hl. Messen auch nachmittags und abends gehalten werden, auch noch nach 19.30 Uhr.

Die Priester,

die nach 10 Uhr zelebrieren, dürfen vor der Hl. Messe per modum potus etwas zu sich nehmen; alkoholische Getränke sind ausgeschlossen. Vor den Hl. Messen, die nach 13 Uhr gefeiert werden, dürfen die Priester auch feste Speisen genießen, sofern wenigstens 4 Stunden vor Beginn der Hl. Liturgie die Nüchternheit (Enthaltung von Speise und Trank) beobachtet wird.

Für die Gläubigen

gelten die gleichen Bestimmungen betr. eucharistisches Fasten wie für die Priester, abgesehen von denen, die in Lagern Unterkunft haben. Für diese genügt eine Stunde Nüchternheit.

Die Verdunkelungsvorschriften bei den Abendmessen stets peinlichst beachten.

Nr. 5 Messe ohne Ministranten

Auf Grund des Indultes der römischen Kurie kann im Notfall die Hl. Messe ohne Ministranten zelebriert werden. CIC can. 813 unbedingt beachten.

Nr. 6 Benediktionsvollmachten während des gegenwärtigen Krieges

Auf Grund besonderen päpstlichen Indultes haben alle Priester für die Dauer des gegenwärtigen Krieges die Erlaubnis, Kreuze, Bilder, Rosenkränze, Medaillen und andere religiöse Gegenstände durch bloßes Kreuzzeichen zu weihen.

Nr. 7 Meßweineinsparung

Die Ritenkongregation hat mit 28.11.1942 die am 9.1.1941 für ein Jahr erteilte Erlaubnis, bei der Hl. Messe zur purificatio calicis, sowie zur ablutio digitorum unmittelbar nach der Konsumierung der hl. Gestalten lediglich Wasser, ohne Wein, zu verwenden (Amtsblatt Nr. 1—4/1942 Nr. 11) für die Dauer der gegenwärtigen Weinbeschaffungsschwierigkeiten bis auf weiteres verlängert.

Nr. 8 Die hl. Fastenzeit

beginnt in diesem Jahre am Montag, den 8. März, nach dem Sonntag des Butteressens (syrna nedila) und dauert bis zum Karsamstag, den 24. 4. 1943 einschließlich.

Die Zeit der hl. Osterbeichte dauert vom 8. 3. bis zum ersten Sonntag nach Pfingsten, den 20. 6. 1943. (Im Bedarfsfalle kann um Verlängerung angesucht werden.)

Gemäß der päpstlichen Vollmacht vom 19. 12. 1941 ist für die Dauer des Krieges jedes Fasten- und Abstinenzgebot aufgehoben, somit können täglich Fleisch, Milch und alle Fettsorten gegessen werden. Jedoch der Karfreitag selbst bleibt Fasttag, es darf kein Fleisch genossen werden.

Desgleichen auch am 27. 9., am Feste Kreuzerhöhung.

Während der Karwoche soll nach Möglichkeit der Fleischgenuß unterbleiben.

Um Gott dem Allmächtigen an Stelle des Fastens eine Genugtuung entgegenzubringen, haben alle Personen, die diese Fastendispens gebrauchen in der Meinung des Heiligen Vaters, ein Vater unser, Gegrüßet seist Du Maria, und Ehre sei dem Vater... zu beten.

Die geschlossene Zeit dauert in Anpassung an die hiesigen Verhältnisse vom 10. 3. bis 25. 4. (Auferstehung Christi) einschließlich. Jedoch zufolge unserer Tradition und der kirchlichen Vorschrift unserer Heimat, dauert die geschlossene Zeit vom Sonntag der Fleischentsagung (28. 2.) bis zum Sonntag des Hl. Thomas (erster Sonntag nach Ostern).

In der geschlossenen Zeit dürfen keine Hochzeiten* mit Musik und Tanzunterhaltungen veranstaltet werden. Es wäre sehr erwünscht, sich wenigstens während dieser verkürzten geschlossenen Zeit (10. 3.—25. 4.) vom Alkohol- und Tabakgenuß zu enthalten und dafür mehr als in anderer Zeit die christliche Tugend der Nächstenliebe und Werke der Barmherzigkeit zu üben.

Das Hochheilige Osterfest fällt in diesem Jahre mit der Westkirche zusammen.

Die H.H. Seelsorger haben während der hl. Fastenzeit in den Predigten besonders das hl. Bußsakrament zu behandeln und die Gläubigen zum Empfang desselben aufzufordern.

Nr. 9 Die hl. Messe der vorhergeweihten Gaben

Die H.H. Seelsorger, die eine Kirche nicht restlos für sich zur Verfügung haben, können in der Fastenzeit ausschließlich Karwoche an jedem Mittwoch und Freitag die Liturgie des hl. Johannes Chrysostomus an Stelle der vorhergeweihten Gaben feiern.

Nr. 10 Meßwein

kann das Ordinariat von dem vorhandenen sehr geringen Bestand in besonderen Notfällen an die H.H. Seelsorger abgeben. Da ein sehr großer Mangel an Meßwein besteht, muß sehr sparsam damit umgegangen werden.

Nr. 11 Hostienmehl

Der Herr Reichsminister für Ernährung und Landwirtschaft hat der Apostolischen Visitatur für das Jahr 1943 Hostienmehl bewilligt. Anforderungen hierfür sind bis 31. März dem Ordinariat mitzuteilen.

Nr. 12 Anmeldung der Gottesdienste

Auf Grund besonderer Anweisung der Staatspolizei sind die Gottesdienste in der ukrainischen Seelsorge denjenigen Staatspolizeistellen, in deren Bereich sie abgehalten werden sollen, rechtzeitig (14 Tage vorher) zur Kenntnis zu bringen. Sofern es sich um regelmäßig wiederkehrende Gottesdienste handelt, (z. B. Liturgie an jedem zweiten oder vierten Sonntag des Monats), genügt eine einmalige Mitteilung.

Bei der erstmaligen Meldung ist eine Abschrift des Ernennungsdekretes beizufügen.

Die Anmeldung geschieht am einfachsten in folgender Form:

An die Staatspolizeistelle in

Betrifft: Gottesdienst für Ukrainer

Ich gebe folgende ukrainische Gottesdienste bekannt:

In der katholischen-Kirche zu um . . . Uhr findet regelmäßig (Nichtzutreffendes streichen bzw. abändern) am Sonntag des Monats Gottesdienst für die Ukrainer statt.

(Unterschrift)

Nr. 13 Gebetbücher

Die vom Ordinariat der Apostolischen Visitatur herausgegebenen ukrainischen Gebetbücher «Chwalim Hospoda» dürfen nur an die katholischen Ukrainer und niemals an die Ostarbeiter abgegeben werden.

Nr. 14 Verbot der Betreuung der Ostarbeiter

Wie bereits mehrfach bekanntgegeben, ist die seelsorgliche Betreuung der Ostarbeiter verboten. Unter dieses Verbot fällt auch die Versorgung der Ostarbeiter mit religiöser Literatur.

Nr. 15 Verbot der seelsorglichen Betreuung in Lagern

Zur Klärung von Zweifelsfällen muß darauf hingewiesen werden, daß die seelsorgliche Betreuung der katholischen Ukrainer in den Lagern verboten ist, und zwar auch dann, wenn der Lagerführer um eine solche Betreuung bittet. Das Betreten der Lager ist daher für Seelsorger verboten.

Nr. 16 Verbot des Gottesdienstbesuches der Ostarbeiter

Das Besuchen der katholischen ukrainischen Gottesdienste durch Ostarbeiter ist, wie bereits bekannt, verboten. Die H.H. Seelsorger haben dafür Sorge zu tragen, daß Ostarbeiter an den katholischen ukrainischen Gottesdiensten nicht teilnehmen.

Nr. 17 Betreuung der ukrainischen Arbeiter

I.

a) Neue Anschriften der ukrainischen Gauverbindungs männer bei der Deutschen Arbeitsfront:

Ostpreußen: Königsberg, Vord. Roßgarten 61—62

Wartheland: Posen, Kaiserring 6

Schleswig-Holstein, Mecklenburg: Kiel, Fährstr. 22

Franken, Mainfranken, Bayreuth: Nürnberg, Essenweinstr. 1—3
Westfalen-Nord: Münster, Herwarthstr. 14
Baden, Westmark: Straßburg, Lessingstr. 22
Ost-Hannover, Weser-Ems: Oldenburg i. O., Kaiserstr. 22
Thüringen, Halle-Merseburg: Weimar, Museumsplatz 1
Düsseldorf, Moselland, Köln-Aachen: Köln, An den Dominikanern 2
Pommern: Stettin, Augustastr. 17
Sudetenland: Reichenberg, Straße der SA 27
Steiermark, Oberdonau, Kärnten: Graz, Mariengasse 8, Tel.: 5350
Mark Brandenburg: Berlin N, Johannisstr. 14—15

b) Alte Anschriften berichtigt:

Danzig-Westpreußen: Danzig, Heinrich-Scholtz-Weg 23, Tel. 25747
Oberschlesien: Kattowitz, Ludendorffstraße
Niederdonau, Wien: Wien I, Drachengasse 3
Württemberg-Hohenzollern, Schwaben: Stuttgart, Schloßstr. 37—39

II.

**Neue Anschriften der ukrainischen Betreuer
bei den Landesbauernschaften:**

Ostpreußen, Westpreußen, Wartheland: Königsberg/Pr., Beethoven-
straße 24—26
Niederschlesien, Oberschlesien: Breslau, Matthias-Platz 5

Veränderung im Klerus

Nr. 18 Zurückstellung der hilfswaisen Seelsorge

Die unter Nr. 30 und 40 des Amtsblattes Nr. 8—12 vom Dezember 1942 mitgeteilte hilfswaise Seelsorge der H.H. Fischer, Dr. Solzbacher, sowie Gawlitsch, Katrij, Lotockyj und Solowij kann nicht vor Eingang der zuständigen verwaltungsbehördlichen Genehmigung ausgeübt werden.

Von der gleichen Einschränkung werden betroffen die im Anhang des erwähnten Amtsblattes Seite 13 und 14 genannten Hilfsseelsorger H.H. Hegenkötter und Theisselmann.

Nr. 19 Aufschub des Tätigkeitsbeginns

Die Aufnahme der seelsorglichen Tätigkeit in der Erzdiözese Bamberg und in den Diözesen Eichstätt und Regensburg durch den HH. Hermann Better in Bamberg kann erst nach Eingang der Genehmigung der zuständigen Verwaltungsbehörden erfolgen.

Nr. 20 Ausscheidung

Aus dem Amtsbereich der Visitatur ist mit dem 28. 2. 1943 ausgeschieden: H.H. Wladimir Worobkewytsch. Die erteilten Jurisdiktionsvollmachten werden hiermit annulliert.

Nr. 21 Evidenz der Priester

Namhaftmachung der ukrainischen Priester, die außerhalb der praktischen Seelsorge stehen, hat seitens der H.H. Seelsorger, in deren Bereich sie sich aufhalten, unter Angabe der genauen Anschrift an das Ordinariat der Apostolischen Visitatur baldmöglichst zu geschehen.

Nr. 22 Pastorierung im G.V. Nikolsburg

Der deutsche Anteil der Diözese Brünn, heute Generalvikariat Nikolsburg (Niederdonau), wird von dem ukrainischen Geistlichen pastoriert, der in der Diözese St. Pölten wirken wird.

Nr. 23 Die Anschrift des HH. Wolanskyj

lautet: Kattowitz O/S., Yorckstraße 1/II/6.

Nr. 24 Gottesdienste an Werktagen

Es ist verboten, an Werktagen Gottesdienste für die ukrainischen Gläubigen, die in den Arbeitsprozeß eingereiht sind, anzusetzen und an dieselben, sei es mündliche oder schriftliche Einladungen ergehen zu lassen.

Vom Ordinariat der Apostolischen Visitatur Berlin.

Msgr. Dr. Peter Werhun,
Apost. Visitator.

Jaroslav Polanskyj,
Kanzler.

Anweisungsblatt

des Ordinariats der Apostolischen Visitatur der Ukrainer
des byzantinisch-slavischen (gr.-kath.) Ritus
in Großdeutschland

Nr. 3-4

BERLIN, März—April

1943

Nr. 25. Aus der Ansprache Papst Pius' XII. vom 27. Januar 1943
an junge Eheleute:
Über den »Häuslichen Herd«.

(Zu verwerten in den Predigten und in der Seelsorge.)

АКТИ ЙОГО СВЯТОСТИ ПАПИ ПІЯ ХІІ.

З промови Папи Пія ХІІ. дня 27. січня 1943 р. до молодих подруг: «Про домашнє огнище».

Пій ХІІ. в промові до численних вірних, головнo молодих подруг, торкнувся знову в дні 27. січня 1943. теми своїх нап'ямo - вказних станових наук про християнське життя, тим разом розважаючи про с'уть, вартість та моральне значення домашнього огнища.

«Огнище, про яке Ми зараз хочемо говорити є те в родині, котре ви собі започаткували й оснували, заключаючи ваше подружжя. Але ціну цього гарного імені муситьс'я здобути під подвійною умовою: щоби те огнище збирало тепло і світло та, щоби ними промінювало. Чи оснують ці молоді новоженці родинне огнище, якого задовілля полягає на тому, щоби скільки можна бувати поза домом, а разом лишень тоді, коли є добрий настрій, підчас свят, відвідин, подорожей, в розривкових льокалях або підчас побуджуючих змисли вистав, чи інших річей, які виходять поза обсяг цього поняття? Ні, домашнє огнище не є якимсь так дуже занедбаним, холодним, опущеним, монотонним, чи темним мешканням, позбавленим яснoго і теплогo світла родинного життя. Правдиві домашні пристановища не є на те, щоби їх стіснити, замкнути і вчинити недоступними житлами, до яких не може

дістатися зі зовні ані світло ані тепло і не можуть вони їх промінувати начеб були рівночасно в'язницями або мешканнями самітників.

Як гарним є правдиве домашнє огнище коли воно промінює світлом! Так нехай буде й ваше огнище, Любі Сини й Доньки, подібне в наслідуванні і ревності до огнища з Назарету! Ніколи ще не було такого родинного огнища з більшим совокупленням, з більшою сердечністю, гідністю любови та згідливістю в убожестві, яке потрафило б більше розширити свою внішню красу! Чи не зискує християнська суспільність із його промінювань життя і світла? Дивіться, як через щораз більшу віддаль від нього, увесь світ споганів та скостенів. —

Якіж проміння повинні сконцентруватися у вашому огнищі, щоби там знайти свою міць, щоб звідсіля рознести струї світла й тепла на дальший простір? Вони є найрізномордніші так, як багатогранними є проміння, що виходять зі сонця з їхньою безграничною скалею барв та відтінєй, з яких одні більше світять, другі більше гріють. Це є дари і добрі прикмети духа, серця і успосіблення; їх називаємо властивостями, спосібностями або здібностями. Одні з них є скарбом подвійного одідичення по предках, інші є здобуті працею, змаганням і боротьбою. Найціннішими є ці, що приходять містичним способом, через повноту ласки любови св. Духа, і через чесноти, що зродилися із примірного християнського життя.

Ваші обі родини були досі чужими для себе. Одна і друга мала свої традиції, свої особливі черти серця й характеру, які їм надали особливого обличчя. Обої мали свої споріднені та приятельські знакомства. Оба хори в дні вашого вінчання з'єдинилися в одну нову гармонію, яка у вашому потомстві знайде свій відзвук, що вже тепер довкруги вас самих починає звучати. Збогачені цим подвійним наслідством, будете збільшувати його вашими особистими здобутками. Ось це є події і зустрічі у вашому домашньому, становому і товариському житті, ваші розмови і лектура, ваші літературні, наукові чи мистецькі студії, може також і філософічні, а головно релігійні. Вони робитимуть вас — по словам поета — у певних довірених хвилинах, носіями дорогоцінного матеріялу, так як пчїлки, що приносять до своїх вулиїв. У ваших, повних довіря обопільних розмовах, зискаєте багато солодкого, поживного меду як для вас самих, так і не стямитеся скільки уділяється із цього другим, котрі з вами зустрічаються. У щоденному пожитті, котре приносить зі собою признання численних маловажних, взаїмних слабостей, як також незначні численні осяги, будете ублагороднювати всі ваші чесноти, хоробрість, лагідність, запопадливість, терпеливість, щирість та ніжність, які вас спюватимуть все більше й більше. Вони нададуть печать у вихованні ваших дітей, а ваш

дім зроблять так притягаючим, що це буде уділятися також вашим знакоми́м і окру́женні.

Такого роду повинні бути чесноти домашньої спільноти. У християнських подру́г і християнській родині вони є освячені і піднесені до надприродного порядку, тому являються без порівняння вищої вартості, як інші природні снаги, бо счасом коли ви стали Божими дітьми, у вашу душу разом з ласкою, всякля спроможність належати до Божого правопорядку, без чого не були б вони у спроможності навіть в дуже малій мірі принести найбільш геройські чисто людські зусилля. —

Про ці чесноти будемо Ми говорити до новоженців, християн як і ви, котрі слідуватимуть по вас. Ми сподіємося, що ви будете Наші науки читати. Ми вповаємо також на це, що їх будуть читати з користю для себе щирі та шляхотно успосіблені душі, хотяй вони не мають щастя разом з вами брати участі в цьому боже-ському повному ласки житті. Коли вони будуть ці свої природні чесноти вірно та шляхотно плекати та удосконалювати, стягнуть собі своєю великодушністю і вірністю світло і Божу поміч. Вони будуть зі святою заздрістю тужити за надприродними дарами віри, надії та любови, які обдаровують людину аж по кінець її земного життя незрівняною достойністю, а у вічності роблять її учасником небесного щастя. З тугою за так величними дарами прямуватиме ваш зір до неба і кликати до Отця Світла та звертатися до Христа Спасителя, як останної надії. Вони будуть звертати своє серце до св. Духа, який є любовю і вони будуть ним наповнені, — бо тому хто серйозно виконує свій обов'язок, так як він знає, і не замикає дороги діланні світла, буде зсилати Господь це світло в ще більшій мірі. Господь нікому не відмовляє своєї ласки. —

Цієї ласки молимо зі серця для вас і всіх тих, до яких дійде Наше слово через ваше примірне християнське огнище. Як за-поруку і бажання благословенства Божих дарів — ласк, уділяємо вам у щирій любові Апостольське Благословення. —

Nr. 26. Die Kraft des Gebetes.

Aus einer Ansprache des Hl. Vaters am 17. Januar 1943.

(Vorzulesen an einem der nächsten Sonntage.)

СИЛА МОЛИТВИ

З промови Святішого Вітця про силу молитви, яку Він виголосив перед около 7 000 членами Апост. Молитви Італії дня 17. січня:

«Густо - часто має світ дуже вбоге поняття про силу молитви та тих, що моляться; у ній добачується мирно - побожне або боязливо - виблагане чи поетично - витончене заняття душ, які відвернулися від землі, як рівнож товариського і соціального життя, душ, котрі називаються містичними або без зрозуміння краси, величі і глибокого зміслу цього слова. Чи ж була велика містичка Тереса з Авілі відірвана від землі і не цікавилася світом, якої діяльністю руководило стремління зберегти католицькі осередки перед розбиттям і поширенням ересей в лоні Христової Церкви? Навіть один з корифеїв вільнодумства останнього сторіччя дав гідну відповідь маловартній оцінці легкодушних незнайків: «Тереса була справжнім противником реформації. Вона оснувала чин, щоби побороти реформацію молитвою, сльозами і любовю. Ніколи ще від хресної смерти на Голгофті не чулось подібних зітхань серця». Молитва, сльози і любов є справді великі речі. Це є дари, котрі ви приносите щоденно при своїх щоденних пожертвуваннях Апост. Молитви Серці Ісуса за посередництвом Непорочного Серця Марії. Вони є жертвами вашого серця Серцю Ісуса, щоби воно скріпляло вас і світ у злиднях і терпіннях цього земного життя. Ви приносите їх у злуці зі жертвою, яку сам Ісус стало від віків приносить на вівтарі. Злучившись з Ним повинна рівнож і ваша молитва вноситися до небесного Вітця, з цієї землі, котрої всі справи повинні ми взяти в свої руки і вчинити їх нашими власними.

В дійсності не можна би вповні зрозуміти ані характеру і життєвої сили Церкви, ані оцінити впливаючих з її діяння добродійств, коли б не узгляднювалося молитви і жертви, які приносять вірні. Історичний дослід завдає собі важке питання прослідити і означити, до якого ступня і в якій мірі осягнула Церква у різних періодах свого існування виповнення порученого їй післанництва. Ми не задумуємо тут мірити трудностей загального характеру, які стрічаємо при того роду оцінці, як рівнож не думаємо застановлятися над тим, що виглядає справді неможливим, в який небудь спосіб схопити в рямці історичних формулувань, цю завжди сильну струю щоденного життя і діяння Церкви також в часах неволі й упадку. Одначе в одній точці силою конечности не домагає того роду історичне міркування, бо властивою ціллю цілого діяння Церкви є надприродне. Наслідком цього виступлять з блискучою ясністю у другому світі незміримі добродійства, якими вона наділяє людство; скільки душ вона через молитву і жертву Христа і вірних з Ним з'єднує і допровадила до Бога, і Його вічного щастя.

Ви можете мати цю велику і певну свідомість, що дружинники в минувшині, а передовики в сучасності і майбутності належать до цього почоту, що через щоденну жертву і молитву з

Христом працювали, працюють і працюватимуть в цілі осягнення цької справді високої мети.

Справжня молитва християнина, яку Христос усіх навчав, а котра в певному згляді є вашою молитвою, є якраз молитвою апостольства. Вона містить в собі освячення Господнього Імени, прихід і поширення Його Царства, діточого вповання на зарядження Його повного любови Провидіння і на Його волю, як свого Спасителя і вічне щастя, а в слід за тим всі матеріальні і душевні потреби людей, щоденний хліб, відпущення гріхів і братня згода, яка не знає ненависти і мести, поміч у покусах, щоби в них не улягти, захорона від всякого зла. Чи ж може впливати така безліч доказів ласк з іншого джерела як не зі скарбниць Бога, цього Бога, котрий уділяє їх через нашу молитву? Гляньте, чому ми у великому нещасті та недолі людського роду вповаємо на поміч вашої молитви.

Великі діла і великі чини Христової Церкви починалися все і були високо цінені молитвою та жертвою вірних. Відродження Церкви XI. сторіччя почалось зустріччу в Ключі, яку започаткувано вже скоріше, зустріччу до внутрішнього життя, молитви, до строгіших і чистіших обичаїв, що приготували підложжа до діяльності великих мужів Церкви на чолі з Григорієм VII. Киньте оком на XVI. сторіччя, яке для католицтва було таким тяжким. В часі перших десятиліть пролунали голосні скарги про моральний упадок, одначе під кінець цього сторіччя розцвітається Церква в нову свіжу силу, в стадію розквіту і святости, яку переживалося лиш в дуже сприятливих та щасливих часах. Що спричинило такий чудесний зворот? Історія приписує це могутній силі праці на полі церковної реформи, а головню декретам Тридентського Собору. Що ж помогли б пляни та рішення, без підготовки, співпраці і молитви великих святих, які у цьому сторіччі були так численні, як ледви коли небудь в історії Церкви. З подивом запитуємо, як католицька Франція змогла встоятись хуртовині великої революції, що здавалося знищила всякий слід церковного життя. Історичне прослідження відповіло, що головною заслугою була побожність і неустрашима віра католицької жінки. Але це є тільки малі приміри зпоміж тисячів. І коли нині Церква стоїть перед розвязкою величезних обов'язків і ріжнородних задач, як підготовки в інтересі мира, місійна праця, позискання невірних для віри, нез'єдинених братів до єдності Церкви, нинішня культура, піднесення гідности християнських обичаїв; як могла би вона сподіватися зреалізувати так величезний почин без цілого ряду богомольців та покутників без молитви покаяння і жертви, які щоденно вносяться до Бога?

Вступайте і ви в ці ряди зі своїм приреченням вірности Боже-ственному Серці Спасителя. «Просіть і дасться вам».

Nr. 27. Maiandachten — Marienverehrung.

Angefangen vom 1. 5. (nach dem Julianischen Kalender 16. 5.) sind, wo es sich ermöglichen läßt, alltäglich (ohne Beeinträchtigung der Arbeit für den Kriegseinsatz), zum mindesten wenigstens jeden Sonntag, während des Monats Mai feierliche Maiandachten mit Ansprachen zu halten.

Die Verehrung Mariens ist tief in den Herzen unseres Volkes verwurzelt, und ist nur diese durch entsprechende Maipredigten wachzurufen. Dies ist um so mehr notwendig, da den Gläubigen hier die Objekte der Verehrung, die ihnen in der Heimat auf jedem Schritt und Tritt begegneten und sie zur Andacht bewegten, wie Ikonen, Kapellen, Bildstöcke usw., fehlen.

In unserem Erlösungswerk nimmt die himmlische Mutter nach dem Ratschluß der heiligsten Dreifaltigkeit die zweite Stelle ein. Durch ihr Jawort zum Erzengel Gabriel hat sie dazu beigetragen, daß der Logos, das Wort Gottes, die zweite göttliche Person, durch Wirkung des Hl. Geistes, Mensch geworden ist. Nun, wie sollte da nicht die Christenheit der himmlischen Mutter für ihre Teilnahme an dem Erlösungswerk der Menschheit Dankbarkeit erweisen! Und fürwahr, es ist Grund genug vorhanden. Die Sorgen um den göttlichen Sohn zur Zeit seines Lebens, die furchtbaren Qualen der Mutter, als sie sah, welchen Preis des Blutes und Lebens ihr Sohn für unsere unsterblichen Seelen zahlen mußte, müssen aneifern, das Christentum der himmlischen Mittlerin durch Vertiefung ihres Kultes des »überragenden Dienstes« im Leben der Kirche, in der Stiftung ihres Sohnes, wettzumachen.

Der christliche Osten hat die schönsten Blüten der Marienfrömmigkeit hervorgebracht, ist er ja durch seine mystisch-kontemplative Geisteshaltung ganz besonders berufen, die Schönheit und Fülle der Glaubensgeheimnisse betend und jubelnd zu bewundern. Die Ostkirche, die Kirche des Hl. Geistes, muß auch eine besondere Verehrung zu Maria, der Heiligen-Geistes-Braut, haben.

Durch Erklärung in den Ansprachen der Troparien, Kontakien und Theotokien im Kreislauf des Kirchenjahres und der Akatisten, besonders aber der wunderbar schönen Theotokien, die die Gesänge des Offiziums beschließen, und in immer wieder neuen Wendungen, erfüllt von dogmatischer Klarheit und poetischer Innigkeit, das große Wunder der Inkarnation und des Heilwerkes umschreiben, wird bei den Gläubigen die innige Liebe und die kindliche Anhänglichkeit an die himmlische Mutter von neuem erwachen.

Der hl. Diakon Ephraem der Syrer, diese »Harfe des Hl. Geistes«, der große Minnesänger Mariens, hat die Hymnodie Mariens kunstvoll dichterisch ausgestaltet. Er und der hl. Cyrill von Alexandrien, der Verfechter der Gottesmutterwürde, haben den Weg für die Verbreitung des Madonnenkultes nicht nur im Osten, sondern auch im Westen

geeignet. Dank dieser Herolde Mariens übernahm die Westkirche die vier marianischen Feste von der Ostkirche, wie: Mariä Verkündigung, Mariä Himmelfahrt, Mariä Opferung und das Fest der Unbefleckten Empfängnis Mariä. Der hl. Johannes von Damaskus, der der Scholastik und dem hl. Thomas von Aquin die Wege geebnet hat, und die leibliche Aufnahme Mariens in den Himmel begründet und festgelegt hat, bleiben stets die sprudelnden Quellen, aus denen wir schöpfen können, um den Kult Mariäs bei den uns anvertrauten Gläubigen zu vertiefen. Mögen diese Heiligen, diese überragenden Verehrer Mariens, uns, meine lieben Mitbrüder, und unseren Gläubigen durch ihre geistigen Perlen-Funken in den dunklen Zeiten der Niedergeschlagenheit das Feuer der wahren marianischen Frömmigkeit in den Herzen entfachen, damit wir alle am Ende unserer irdischen Pilgerreise durch Maria den Weg zu Jesus finden.

Nr. 28. Meßweinversorgung.

Um der Mangellage an Meßwein abzuhelpfen, sind mit den zuständigen Reichsstellen entsprechende Verhandlungen geführt worden, die das Ergebnis hatten, daß nur durch sorgfältige und strenge Einteilung der vorhandenen Bestände die geordnete Versorgung mit Meßwein für das hl. Opfer sichergestellt werden kann. In Zukunft dürfen Meßweinlieferanten nur dann Lieferungen an Meßwein ausführen, wenn ihnen von den Bedarfsstellen (Seelsorgestationen) eine Bescheinigung des Ordinariates der Apostolischen Visitatur über die Notwendigkeit der zu liefernden Menge ausgehändigt wird. Zur Erlangung eines solchen Bezugsberechtigungsscheines für Meßwein hat jede Bedarfsstelle an das hiesige Ordinariat einen schriftlichen Antrag einzureichen und die Ausstellung eines Bezugsscheines über die benötigte Meßweinmenge zu beantragen. In diesem Antrag ist anzugeben, welcher Bestand an Meßwein noch vorhanden ist, wie viele Priester von dieser Stelle zu versorgen sind, von welchem Lieferanten der Meßwein bezogen und an welche Anschrift — Bahnstation — er gesandt werden soll. Beim hl. Opfer darf nur eine Menge von 3,3 Zentiliter verwandt werden. Es werden pro Priester und Woche zehn hl. Messen in Ansatz gebracht, so daß jeder Zelebrant mit einer Flasche = 70—72 Zentiliter wenigstens 14 Tage auskommen muß.

Antragsformular auf Lieferung von Meßwein:

Unterzeichnete Seelsorgestelle in benötigt und beantragt Liter Meßwein. Es sind von dieser Stelle aus Priester, nämlich der Seelsorger der Ukrainer und noch Priester (Vor- und Zunamen anführen), mit Meßwein zu versorgen. Es sind noch Liter Meßwein vorhanden., den

L. S. (Unterschrift)

Es dürfte sich empfehlen, den Bedarf für ein Jahr oder für ein halbes zu beantragen. Sollte die Lieferfirma nicht zur Lieferung des ganzen Quantums, das für einen Geistlichen jährlich 17,2 Liter = 23 $\frac{1}{4}$ -Literflaschen beträgt, in der Lage sein, können auch Teillieferungen erfolgen, die auf der Rückseite des Bezugsscheines zu vermerken sind.

Es wird aufmerksam gemacht, daß der Meßwein nicht für den Stelleninhaber, sondern für die Stelle (Seelsorge) geliefert wird, und daß infolgedessen bei einem Stellenwechsel der auf Grund eines Bezugsscheines gelieferte Meßwein bei der Stelle verbleibt.

Nr. 29. Teilnahme der Ukrainer an Gottesdiensten für deutsche Katholiken.

Der Reichsminister für die kirchlichen Angelegenheiten hat unter dem 3. Mai 1943, Zl. II/617/43 dem Apostolischen Visitator folgendes mitgeteilt:

Soweit die Ukrainer nicht die Bezeichnung »Ost« tragen, ist gegen ihre Teilnahme an den Gottesdiensten für deutsche Katholiken nichts einzuwenden.

Nr. 30. Verordnung zum Schutze von Ehe, Familie und Mutterschaft.

Der Ministerrat für die Reichsverteidigung hat am 9. März d. J. mit Gesetzeskraft folgende Verordnung erlassen. Wegen ihrer großen Bedeutung für die Volkssittlichkeit wird sie hier wiedergegeben (Reichsgesetzblatt Nr. 27/1943, S. 140 f).

Artikel I. Angriffe auf Ehe, Familie und Mutterschaft.

§ 1. Ein Ehegatte, der Familienhabe böswillig oder aus grobem Eigennutz veräußert, zerstört oder beiseite schafft und dadurch den anderen Ehegatten oder einen unterhaltsberechtigten Abkömmling schädigt, wird mit Gefängnis bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft. Der Versuch ist strafbar.

§ 2. Wer sich einer gesetzlichen Unterhaltspflicht vorsätzlich entzieht, so daß der Lebensbedarf des Unterhaltsberechtigten gefährdet ist oder ohne öffentliche Hilfe oder die Hilfe anderer gefährdet wäre, wird mit Gefängnis bestraft. Der Versuch ist strafbar.

§ 3. Wer einer von ihm Geschwängerten gewissenlos die Hilfe versagt, deren sie wegen der Schwangerschaft oder der Niederkunft bedarf, und dadurch Mutter oder Kind gefährdet, wird mit Gefängnis bestraft.

§ 4. Wer das körperliche oder sittliche Wohl eines Kindes dadurch gefährdet, daß er in gewissenloser Weise seine Fürsorge- oder Erziehungspflichten gröblich vernachlässigt, insbesondere das Kind ohne ausreichende Nahrung oder Wartung läßt, wird mit Gefängnis bestraft, soweit nicht die Tat nach anderen Vorschriften mit schwererer Strafe bedroht ist.

Artikel II. Abtreibung, Zerstörung der Fortpflanzungsfähigkeit und Vertrieb von Mitteln gegen Schwangerschaft.

§ 5. Eine Frau, die ihre Leibesfrucht abtötet oder die Abtötung durch einen anderen zuläßt, wird mit Gefängnis, in besonders schweren Fällen mit Zuchthaus bestraft. Der Versuch ist strafbar. Wer sonst die Leibesfrucht einer Schwangeren abtötet, wird mit Zuchthaus, in minder schweren Fällen mit Gefängnis bestraft. Hat der Täter dadurch die Lebenskraft des deutschen Volkes fortgesetzt beeinträchtigt, so ist auf Todesstrafe zu erkennen. Wer einer Schwangeren ein Mittel oder einen Gegenstand zur Abtötung der Leibesfrucht verschafft, wird mit Gefängnis, in besonders schweren Fällen mit Zuchthaus bestraft.

§ 6. Wer in anderen als in den gesetzlich zugelassenen Fällen die Zeugungs- oder Gebärfähigkeit bei einem anderen mit dessen Einwilligung oder bei sich selbst vorsätzlich zerstört oder durch Bestrahlung oder Hormonbehandlung nachhaltig stört, wird mit Gefängnis nicht unter drei Monaten, in besonders schweren Fällen mit Zuchthaus bestraft, soweit nicht die Tat nach einer anderen Vorschrift mit schwererer Strafe bedroht ist.

§ 7. Wer Mittel oder Gegenstände, welche die Schwangerschaft abbrechen oder verhüten oder Geschlechtskrankheiten vorbeugen sollen, vorsätzlich oder fahrlässig einer Vorschrift entgegen herstellt, ankündigt oder in Verkehr bringt, wird mit Gefängnis bis zu zwei Jahren oder mit Geldstrafe bestraft.

Nr. 31. Ausscheidung.

Aus dem Verbande der Apost. Visitatur sind mit dem 30. 4. 1943 ausgeschieden:

H.H. Hermann Better und die aushilfsweise tätigen Seelsorger
H.H. Wilhelm Fischer, Dr. Josef Solzbacher, August Hegenkötter,
Heinrich Theisselmann, Jakob (Julian) Katrij und Hilarion
(Innozenz) Lotockyj.

Sterbefall.



Am 8.4. 1943 verschied im Herrn in Wien der Hochwürdigste
Herr Ehrendomkapitular

JULIAN DZEROWYTSCH

Professor an der philosophisch-theologischen Akademie in Lemberg.

Die Beerdigung fand am 17.4. l. J. in Lemberg statt.

Die Seele des im Herrn Entschlafenen wird den H.H. Mitbrüdern
zum Gedenken beim hl. Opfer und Gebeten empfohlen.

B. II!

Vom Ordinariat der Apostolischen Visitatur Berlin.

Msgr. Dr. Peter Werhun,
Apost. Visitor.

Jaroslav Polanskyj,
Kanzler.

Анвейсунгсблатт

des Ordinariats der Apostolischen Visitatur der Ukrainer
des byzantinisch-slavischen (gr.-kath.) Ritus
in Großdeutschland

Nr. 5-7

BERLIN, Mai—Juli

1943

Erscheint verspätet ohne Verschulden des Ordinariats der Apost.
Visitatur.

**Nr. 32. Ansprachen des Hl. Vaters vom 7. 4. und 14. 4. 1943
an die Neuvermählten: Über den häuslichen Herd.**

(Zu verwerten in den Predigten und in der Seelsorge.)

АКТИ ЙОГО СВЯТОСТИ ПАПИ ПІЯ ХІІ.

**З промови Папи Пія ХІІ. дня 7. квітня 1943 р. до молодих
подруг: «Про домашнє огнище» (II).**

Основи домашнього огнища. — Що таке чеснота?

Вітайте, любі Новоженці! Повне віри вижидання згуртувало вас біля Нас. Ви бажаєте через Наше благословення осягнути благословення Христа для вашого домашнього огнища, основаного на любові. Ви уявляєте собі його гарним, одначе не представляєте його собі без ударів долі і сліз, тому що ви знаєте добре, що це було б тут на землі фалшивою уявою. Мимо всього уявляєте ви його собі гарним, длятого, що мимо ударів долі і сліз бажаєте його собі мати чистим, святим, повним любови, принадним, ясним, — одним словом таким, яким Ми старалися представити його в Нашій останній промові до новоженців, котрі перед вами тут були. Але в який же спосіб повиннося так високий ідеал можливо досконало здійснити? Від часу ваших заручин, ви робили свідомо пляни і ревно приготовлялися, щоби ваш дїм улаштувати, його привести до певного порядку і прикрасити повною життя і любови принадою. До цього зобов'язують вас мудрість і запобігливість. Одначе понад-усе було вашим наміром собі взаїмно помагати до досконалого життя, поступу у всіх чеснотах, змагаючись о добро і взаїмне зрозуміння. Це все є: ви-моги до заснування такого домашнього огнища, якого ви собі бажаєте.

Але що саме є ці чесноти, а зокрема чесноти домашнього огнища? Воно справді шкода, що так шляхотне означення як слово «чеснота» спрофановано може не так дуже через зневаження і глум, як через зловживане узагальнення і ослаблення аж до двозначності і нікчемності так, що навіть саме слово стало для уха навіть чесного, немилим. У властивому значенні походить слово «virtus» від «vir» (мужескість) і означає силу-міць до виконання доброго. (Пор. св. Тома 1,2 пит. 55). У чисто природньому порядку, в котрому природні сили ділають самі-собою після певних законів, говориться о силі різних лічних зіль. В людському, правному і товариському порядку, в котрому їхні носії свобідно діють, приказує прим. начальник силою свого авторитету, підчас коли підчинений почуває себе зобов'язаний силою Божого, людського, природнього або позитивного закону. Воно може бути хтось зобов'язаний до ділання, яке впрочім було б вільне, якщо б він не почувався зв'язаний силою присяги або своїм словом чести. Також духовий порядок має свої чесноти: мудрість, розсудок, знання, второпність, котрі кермують волею; наша пам'ять має спроможність задержувати те, що їй повіриться; фантазія має силу відсутне, далеколежаче, минуле узмисловити; духове й абстрактне образиво нам блище представити. Розум має силу нас винести понад змисли і проникнути те, що ми ними схоплюємо. Але слово «чеснота» примінюється найбільш властиво і часто в моральній площині, в котрій сили вдачі, волі і духа, творять повагу, лицарство і справжню вартість життя.

Про ці чесноти морального порядку хочемо до вас говорити і їх обмірковувати, як далеко вони є чеснотами домашнього огнища і мають значення для внутрішнього родинного життя і його проміювання. Звідки походить на ділі справжнє життя доброго домашнього огнища. Якраз в цілости тих дуже різнородних, але правдивих і повних любови чеснот, котрі обої наречені у себе взаїмно зустріли, і котрими вони хотять себе прикрашати як дорогоцінними клейнотами.

Представте собі взірцеве домашнє огнище! Ви бачите там кожного, котрий ревно, запопадливо, сумлінно і рішуче виконує свій обов'язок, є готовий вчинити всім радість і з погідним обличчям і веселим серцем вправлятися у справедливості, щирості, любові і самозапереченні. Ви бачите терпеливість у горю і прощення, непохитність в годині проби і під тягарем праці. Ви бачите там родичів, які в любові і практикуванні всякої чесноти виховують дітей. В такій то родині почитається Бога, котрому вірно служиться, а ближнього трактується в повній любові. Чи є може щось кращого і більше

будуючого або чи може бути тут взагалі щось кращого і більше будуючого?

Авжеж — далеко понад усе це природне і щасливе життя вноситься життя ласки, котре подарувала нам безмежна доброта Бога, життя Божого характеру, в котрому Він вчинив нас своїми дітьми. Через ласку дарував Він людині нові Божі сили, які є взнесліші від людської природи і сили розуміння сотворених еств. Тому то називається ці чесноти надприродними. І вони такими є по своїй властивій суті. Що торкається інших моральних, лиш природних чеснот, то природа уділяє до цього вправді нахил і диспозицію, але не завершує. Чоловік може їх собі здобути і побільшити через особисте змагання (пор. св. Тома 1,2 п. 63 а. 1 і 2). Однак те дитинство Боже робить ці акти через те надприродними, що воно їх через святу любов оформлює і дозволяє їм сіяти в такому блиску і такій силі діяння, що воно має значення для вічного життя (св. Тома 2,2 п. 23 а. 8).

Ці надприродні сили називаються влитими чеснотами, тому що вони в певному згляді вліті в душу разом з освячуючою ласкою, коли то душа була піднесена до Божого життя і гідности Його дитинства.

Як наші члени силою їхнього призначення і природного ладу запевнюють одержання, розвій і збереження нашого фізичного життя, так як наш дух силою своєї спроможности удержує, живить, удосконалює і збогачує наше духове життя; як наша воля силою своєї сумлінням освіченої і стереженої свободи скріплює моральне життя і спрямовує на шлях справедливости до добра і щастя нашої природи, або принайменше до того, що являється добрим і ущасливліючим, так проводить нас діяння надприродного життя ласки через ці взнеслі здібности влитих чеснот до повноти духової сили тут, а колись до участі в Божому блаженстві по вічні віки.

Наприродні, вліті чесноти, гляньте, це є дар св. Хрещення, який дає Небесний Отець своїм дітям! Але як? Мала істота, що тільки ще скрита і невидима у святощах матірнього лона, яка як бачите проливає по кількох місяцях свої перші сльози, вижидаючи на першу її усмішку, котра доперва появиться після плачу. Ця дитина, котру ви горді на своє батьківство при повороті з церкви знову народжену з води несете до матери, щоби воно одержало від неї ще ніжніший поцілунок, заки ви ще ішли з хати; чи ж ця дитина мала би мати такі чесноти, які були би так високі і взнеслі, щоби перевищали природні? Не сумнівайтеся в це!

Чи ж воно не одержало вже від вас, від свого уродження, ба від першого менту свого існування печати, в котрій дуже скоро можна розпізнати подвійну подібність до батька

і матери? Певно, не дуже вирізняється ваша дитина в перших днях від інших новонароджених. Але пізніше ще заки спостережете у неї говорення чи думання, відкриєте якунебудь черту вашого власного характеру, чи то у її принаді чи у примсі. Скоро згодом пробуджуються розум і воля, або краще вони назверх об'являються. Дятого, що ви добре знаєте, що дитина приймає зі зовні дуже багато уявлень і бажань, які хоч виглядають zarazом без свідомости і діяння, а всежтаки проявлялися в неспокійних, жадібних поглядах, рухах і сльозах. Ви знаєте також, що ви не наділили своєї дитини чертами фізичного, духового і морального характеру щойно в дні її народження.

Так само є у надприродному порядку. З прийняттям Тайни Хрещення, в котрій то дитина віродилася до надприродного життя, сплили на неї ці Божі дари, чесноти віри, надії і любови. Рівночасно силою віродження будуть зберігані і стережені аж до приходу розуму ті особисті завдаткі розуму, спрямовані на природні чесноти, котрі ви дитині уділили через родження.

Від тепер можете добре зрозуміти, в якому змислі хочемо говорити про чесноти домашнього огнища, в тому саме змислі, що в родині повинні лучитися ласка з добрими до чесноти склонними природними властивостями і таким чином поборювати злі. «Змисл і думки людського серця є від молодости склонні до злого» (Бит. VIII, 21). Однак ласка тріюмфує над природою і вивисшає її, підчас коли вона уділяє силу бути дітьми Божими, тим, котрі вірять в імя Христа, «котрі не з крови, ані з похоти тіла ані з похоти мужа, а з Бога народилися». (Йо. 1, 12—13). Не забувайте, що ми вродилися у первородному грісі. Коли нова родина еднає в собі природні і християнські чесноти, які вже перед тим були плекані в новоженців через здорове і релігійне в їхнім домі одержане виховання, через виховання, котре було одідичене, збережене і дальше передане з роду в рід, таким чином створять новоженці домашнє огнище, яке несе святу красу чесноти від предків і родин, з яких вони черпали їхнє життя. Навіть коли вже хрещення уділяє Божого дитинства і вистарчає бути дітям ще перед уживанням розуму і перед правильним розпізнанням добра і зла ангелами неба, то мимо того виховання мусить починатися вже від дитинства. Добрі природні склонності можуть бути зле спрямовані, якщо вони не будуть проваджені і розвивані добрими стало повторюваними заняттями, котрими вони будуть під проводом розуму і волі переформовані у властиві чесноти далеко поза вік дитинства і молодости. Чи не є це саме виховання і чуйність родичів, які формують і творять характер дітей? Чи це не є їх примірна і

повна чесноти поведінка, котра вказує дітям шлях добра і чесноти і зберігає у них скарби ласки і всіх чеснот, котрі з нею є зв'язані, а яких осягнуто через хрещення? Ось зверніть увагу:

«Лиш рідко на галузках головного пня цвіте стара чеснота. А цей, котрий нам її дарує хоче, щоби ми Йому за неї дякували.» (Данте, Чист. VII 121—123).

Для того навіть ті діти, які мають добрий характер потребують заповідливого виховання, щоби добре зростали на славу домашнього огнища й імені родичів. До Бога отже, і до нащадків християнського огнища ваших предків заносить ви новоженці ваші молитви, щоби ваші чесноти віджили у ваших дітях, і щоби світло й тепло чесноти промінювало на ваше ціле оточення. Направду, це є чудесно, коли ходить о ваш добрий примір! Що за післанництво! А рівночасно що за взнесла відповідальність! Перейміть їх відважно, охочо і покірно у святій богобоязні, збуджайте героїв супружчої чесноти і стягайте з небес повноту найбільш виборних ласк. Ми уділяємо вам з цілого серця Наше батьківське Апостольське благословення, щоби воно вас повсякчасно супроводжало до так високої релігійної цілі. —

3 промови Папи Пія XII. дня 14. квітня 1943 р. до молодих подруг: «Про домашнє огнище» (III).

Плекання чеснот домашнього огнища.

Поміж усіми благами, котрі ви, дорогі новоженці собі взаємно передали, і які вас разом спуюють як прикраса вашого домашнього огнища, щоби їх також передати вашим дітям і нащадкам, нема жадного, яке так дуже збогачує, оживляє і прикрашує дім і родинне життя як скарбниця чеснот. Це є добрі природні прикмети, які ви одідичили по своїх родині і предках, а через сталі ділання довели до чеснот; як рівнож надприродні чесноти, які ви прийняли, у Хрещенні, до якого занесли вас по уродженні ваші родичі. Ці чесноти часто порівнюється з квітами: лілеї з чистотою рожі з любов'ю, фіялки з покорю, мусите плекати в домашньому огнищі і для нього.

Але глядіть: декотрі зле зорентовані або поверховні або прямо для вищого неприємливі духи, що з боязню глядять, щоби відтягнутися від всяких зусиль, говорять вам: пощо так дуже виснажуватись; щоби плекати чесноти? Надприродні дари є прецінь вільним дарунком Бога; пощо потрібно тут людської праці, і який успіх може така праця принести, таж це є божеський твір і не маємо на це жадної спроможности?

Це є безглузна мова. Ви ж це самі відчуваєте і відповідаєте словами св. Павла: «Ласкою ж Божою я є тим, чим є, і

ласка Його не була в мені марною» (1 Кор. 15, 10). Певно, Бог вливає сам у душу по своїй суті надприродні ласки віри, надії і любови; Він сам зсилає у природні чесноти силу Христа, котрий їх наділяє божественним життям і робить їх надприродними чеснотами. Хто ж подумав би собі такі Божі розквіти порівнювати з мізерним штучним квіттям з паперу і шовку, з квіттям без життя, без запаху, без плоду? Певно, вони не в'януть, вони остануть такими, якими їх зроблено. Вони не гинуть. На це мусіли б вони мати в собі життя. Протинно, наші природні огородові квіти незвичайно вразливі: вітер вишушує їх, мороз заморожує, вони є вразливі на надмір або брак сонця чи дощу. Тому мусить огородник приложити багато старань, щоб їх зберігати, він мусить їх прямо плекати.

Також в подібний спосіб, — бо земське не є ніколи досконалою відбиткою небесного —, домагаються квіти з городу надприроди, котрими вкрашує Небесний Отець колиску новонардженої дитини, чуйного піклування, щоби вони не завмерли, а ще більшого, щоби жили, розвивалися та приносили овочі. Одначе вони мають це до себе перед квітами в наших городах, що хоча вони загрожені смертю, є призначені до вічного життя, які сіяють у величі розквіту, котра не знає границь, і що вони не мусять зів'янути, щоби принести овочі. Вони ростуть аж небесному огородникові подобається їх зібрати, щоби ними прикрасити назавжди і їхнім запахом наповнити райський город.

Якже ж мусимо плекати квіти? Так само як квіти муситься їх зберігати перед всім тим, що могло б їм принести знищення, сприяти їхньому прозібанні і ростові, бо ж вони є квітами. Розумне і відповідне піклування спричинюють навіть те, що гарні барви одних перейдуть на других. Подібно річ мається в надприроді при плеканні квітів, це значить чеснот.

Молодий наречений! Чи не було це твоєю втіхою від дня заручин аж до дня вінчання приносити своїй нареченій квіти? Вони могли бути чудові або навіть скромні: зірвані і поставлені у вазах наповнених чистою водою, а мимо цього скоро зів'яли, але ти знову потім вручив їй свіжі. І вкортці приходите до свого дому і в якомусь куточку городу, чи хоча б навіть в найскромнішій скриньці, котра стоїть на вікні, пораетесь дещо в землі, кладете насіння і поливаєте його. Згодом слідите цікаво за першим проявом малого земного пункту, кільцяти, листочка; слідите за усмішком першого пуп'янка, а вкінці за цвітом. Скільки печаливости ви на це посвятили!

Без сумніву не відмовляє Господь своєї ласки нікому, навіть безвіркові. Для того, що він є незалежний володар над своїми дарами, може їх також в надзвичайній дорозі ласки уділяти. Але згідно, зі звичайним порядком Його Провидіння процвітає і приходить до зрілості справжнє життя чеснот щойно тоді, коли чесноти є влиті в душу дитини через хрещення і коли стало розвиваються під старанним піклуванням неначе в добрій землі.

Цей Господь, котрий сотворив землю з її животворними елементами, сонцем, що дає світло і тепло рослинам, шле дощ і росу, щоби їх відсвіжити, він сотворив також людську природу, душу, котру він зєдинив з формленим у материнському лоні тілом. І це сотворіння є землею, багатою у добрі талани і нахили; Він уділяє цьому єству світло розуму, тепло і силу волі та ума; в цю землю зсилає він під діяння світла і тепла також надприродні чесноти як укриті насіння, котрим Він уділяє божеського життя; Він зсилає сонце, дощ і росу Своєї ласки, через котрі то вправа у чеснотах і чесноти самі, будуть піддержувані і будуть розвиватися. Але також праця чоловіка мусить співділати з дарами і діянням Бога. Це є першзавсе виховання дитини від першого менту, як зі сторони батька так і матери, а згодом особиста згода на це, особисте співділання зі сторони самої дитини, котра буде счасом молодцем і мужем.

Коли співділання родичів з творчою силою Бога, щоби будучому вибранцеві неба дарувати життя, є одною з найкращих думок Провидіння, щоби звеличити єство, чи ж не є тоді співділання у творенні християнина ще більш гідним подиву? Це співділання є таке правдиве і успішне, що один католицький священник міг написати книжку про «Матері святих». Які ж родичі, котрі заслуговують на такі імена вагались би не шанувати так великої чести і їй не відповісти?

Але першзавсе у вас самих мусите плекати чесноти. Ваше післанництво і гідність вимагають цього. Чим досконалішою і святішою є душа родичів, тим розкішнішим і багатшим є в кожному випадку виховання, котре вони дають своїм дітям. Діти є наче «дерево засаджене при водоточнім ручаї, що в своїому часі певно приносить овоч і як таке задержує своє зелене листя» (пс. 1, 3). Любі новоженці! Яку силу має над вами ваш живий примір, котрий ви мали перед очима від дитинства! Не забудьте, що ваш примір ділає на ці малі єства також вже перед віком, в котрому можуть вони поняти науки, які вони приймають з ваших уст. Але припустім навіть, що Бог доповнив би брак у вихованні через надзвичайну опіку, як могли б існувати правдиві чесноти

домашнього огнища, які рівночасно в серці дитини цвітуть, а в серцях батька і матері вянуть і сохнуть?

Гляньте! Огородник має подвійне завдання: рослину засадити, щоби вона тягнула соки із зовнішніх умовин росту, а не під ними терпіла і він повинен землю і саму рослину так обробляти, щоби піддержати її ріст і розцвіт та принесення плоду.

Так само ви маєте обов'язок дитину і себе самих перед всім тим стеречи, що могло б вашому і ваших дітей чесному житті нанести нещастя, першзавсе що могло б затемнити або захитати вашу або ваших дітей віру, що могло б скаламутити чистоту, блиск і свіжість ваших і їхніх душ. Як жалюгідні є ці, котрі здавалось би в найменшому ступні не мають свідомости цієї тяжкої відповідальности, які не зважають на зло, що його завдають собі і невинним сотворінням, котрих вони приводять на світ. Вони не признають небезпеки стільки небережностям коли ходять о лектуру, театр, оповідання і привички. Вони не здають собі справи з цього, що одного дня фантазія і змислове почування збудять в душі і серці молоді це, що без зрозуміння бачили очі в молодості. Не вистарчає заховувати: ви мусите також виступити на денне світло з добре обдуманим пляном і до тепла науки Христа знайти росу і дощ Його ласки, щоби з неї здобути життя, ріст і повноту сили.

Але що більше. Не будь первородного гріха, тоді б Бог приказав батькові і матері родини, як також нашим предкам обробляти землю, плекати квіти й овочі, а праця була би людям приємливою і неутяжливою (пор. св. Тома 1, арт. 102 а 3). Одначе первородний гріх, на котрий так часто забувається, часто тихо або навіть з нахабною вітвертістю заперечується, зробив працю утяжливою. Природа мусить так як почва у труді і поті бути обробленою, стало мусить працюватися і полоти, злі насіння злих склонностей треба знищити, шкідливі виливи побороти; муситься чистити і обтинати, то значить, злі напями навіть добрих склонностей мусять бути справлені. Треба час від часу кволих і легкодушних спонукати до вправлювання певних чеснот або за-живий розгін других здержувати, щоби осягнути гармонійний рух усіх чеснот.

Це є праця на ціле життя, вона є виповненням прочих щоденних трудів, котрих вона наділяє виключною правдивою вартістю, і котрим zarazом заручує красу, принаду і вонь. Нехай ваше родинне огнище завдяки ваших трудів буде подібне до святої Родини з Назарету і милим огородом, в котрий Бог радо приходить, щоб збирати лілеї (пор. Кн. Пісн. 6, 1). На

цей ваш домашний огород хай спливає як роса Його живо-
творне благословення. На це уділяємо вам як запоруку з ці-
лого Нашого серця батьківське Апостольське благословення. —

Nr. 33. Weihe der Skapuliere und Medaillen.

Auf Grund des Dekretes des Heiligen Vaters vom 27. 2. 1943 (A.A.S. Nr. 5 vom 15. Mai 1943 Seite 146—147) haben alle Priester des byzantinisch-slavischen Ritus zur Weihe der Skapuliere und Medaillen folgende Benediktionsformel zu gebrauchen:

Всемогучий Боже, прославлений і почитаний у Найсвяті-
шій Тройці, вислухай нашу молитву і зішли своє небесне
Боже благословення, благослови і освяти ці медалики (або
пумізмати) на Твою славу, на спомин святих і прославлюва-
них Страстей і смерти Бога й Спаса нашого Ісуса Христа, для
удержання неустаючої помочи Непорочної Владичиці і При-
снодіви Марії, стоячої під хрестом, яка виявила своє мило-
сердя на горі Кармель, та уділи Своєї сили та кріпости цим
річам, щоб відігнати і побідити всі диявольські затії, а кож-
ньому вірному Твоєму слугі (Твоїй слугі), котрі ці річі зі
собою носять, подай, щоби вони були обороною для душі й
тіла, на прогнання видимих і невидимих ворогів, на звіль-
нення від усього зла і на помноження Твоєї благодати.

Бо Ти є наше освячення і Тобі славу засилаємо Отцю і
Сину і Святому Духу нині і повсякчасно і на віки вічні.
Амінь.

Nr. 34. Zusammenfassung aller von der päpstl. Kurie für die Kriegszeit gewährten Vollmachten.

I. Vollmachten für die hl. Messe.

a) Bination und Trination an Sonntagen.

Nach can. 806 kann der Ordinarius an Sonn- und Feiertagen die Bination und laut Indult der Sakramentenkongregation während der Kriegszeit auch die Trination erlauben, wenn es wegen Priestermangel oder aus anderen seelsorglichen Gründen erforderlich erscheint.

(Sakr.-Kongr. vom 24. 12. 1939.)

b) Bination an Werktagen.

In einzelnen Fällen kann der Ordinarius die Erlaubnis zur Bination an Werktagen geben, wenn ein ganz dringender Fall vorliegt.

(Sakr.-Kongr. vom 9. 4. 1941.) — Erlaubnis ist von Fall zu Fall einzuholen.

c) Stipendien - Annahme bei Bination und Trination.

Bei Bination und Trination darf ein Stipendium angenommen werden, das aber an das Ordinariat einzusenden ist.
(Sakr.-Kongr. vom 29. 12. 1941.)

d) Nachmittags- und Abendmessen.

Auf Grund des Apostol. Reskriptes kann der Ordinarius während der Kriegszeit an allen Tagen des Jahres die hl. Messe noch nach 13 Uhr, also zu allen Nachmittags- und Abendstunden, auch nach 19.30 Uhr gestatten.
(Sakr.-Kongr. vom 11. 6. 1941.)

Staatlicherseits sind wegen des Arbeitseinsatzes Abendmessen nach 19 Uhr erlaubt.

Abendmessen werden erlaubt:

1. an den kirchlich gebotenen Feiertagen, die während der Kriegszeit als Werktage gelten,
2. an den Sonn- und Feiertagen, wenn ein guter Besuch zu erwarten ist,
3. an allen Tagen nach nächtlichem Fliegeralarm.
In allen anderen Fällen ist um die Erlaubnis nachzusuchen.

e) Zelebration ohne Ministranten.

Diese Erlaubnis ist bis 1945 gegeben.
(Sakr.-Kongr. vom 21. 9. 1940.)

f) Purificatio und Ablutio mit Wasser.

Wegen Knappheit des Meßweines ist es gestattet, hodiernis peculiaribus circumstantiis perdurantibus die Purification des Kelches und die Ablution der Finger bei der hl. Messe mit Wasser allein vorzunehmen.
(Riten-Kongr. vom 28. 11. 1942.)

II. Milderungen des Nüchternheitsgebotes.

a) Für Priester.

1. Bei Bination und Trination.

Priester, die binieren oder trinieren, können vor der 2. oder 3. Messe Speisen zu sich nehmen, müssen aber 2 Stunden vor der Zelebration völlige Nüchternheit beobachten.

(Sakr.-Kongr. vom 13. 1. 1943.)

2. Bei nächtlichem Fliegeralarm.

Am Tage nach nächtlichem Fliegeralarm (Entwarnung nach 24 Uhr) dürfen Priester, die nach 10 Uhr zelebrieren, vorher

aliquid per modum potus (alkoholische Getränke immer ausgeschlossen) zu sich nehmen.

(Staatssekr. Sr. Heiligkeit vom 8. 2. 1941.)

3. Bei Nachmittags- und Abendmessen.

Priester, die nur eine Nachmittags- oder Abendmesse zelebrieren, dürfen vorher feste Speisen genießen, müssen aber 4 Stunden vor der Zelebration Nüchternheit beobachten.

b) Für alle Gläubigen.

1. Nach nächtlichem Fliegeralarm.

Gläubige, die nach nächtlichem Fliegeralarm erst nach 10 Uhr die hl. Kommunion empfangen, dürfen vorher aliquid per modum potus vel medicinae zu sich nehmen.

(Dekr. d. Staatssekr. v. 8. 2. 1941.)

2. Bei Nachmittags- und Abendmessen.

Gläubige, die sine gravi incommodo am Morgen nicht kommunizieren können, dürfen bei Nachmittags- und Abendmessen zur hl. Kommunion gehen, müssen sich aber 4 Stunden vorher von fester Speise enthalten.

(Sakr.-Kongr. vom 11. 6. 1941.)

3. Bei weiter Entfernung von der Kirche.

Gläubige, die weit von der Kirche entfernt sind, können aliquid per modum potus vel medicinae, etiam quotidie, zu sich nehmen.

(Sakr.-Kongr. vom 13. 1. 1943.)

c) Für spezielle Gruppen.

1. Zivilarbeiter im Dienste der Wehrmacht.

a) Zivilarbeiter, die im Dienste der Wehrmacht stehen, können perdurante bello die hl. Kommunion zu jeder Tages- und Nachtzeit empfangen, wenn sie 4 Stunden vorher das Nüchternheitsgebot beobachtet haben.

b) Kriegsgefangene, Internierte und Zivilarbeiter können, solange sie in ihren Lagern verbleiben, zu jeder Tages- und Nachtzeit kommunizieren, wenn sie 4 Stunden vorher das Nüchternheitsgebot beobachtet haben.

(Sakr.-Kongr. vom 22. 4. 1940.)

2. Für Insassen von Lagern, Internaten, Instituten und Landjahrheimen:

Diese Personengruppen dürfen an allen Sonn- und Feiertagen, oder wenn es an diesen Tagen nicht möglich ist, auch an einem anderen Tage, einmal in der Woche, die hl. Kommunion

empfangen, wenn sie zwei Stunden vorher sich von Speise und Trank enthalten.

(Sakr.-Kongr. vom 7. 4. 1942.)

3. Für Mädchen im weiblichen Arbeitsdienst.
Diese können an Sonn- und Feiertagen auch nachmittags noch die hl. Kommunion empfangen, wenn sie wenigstens 1 Stunde vorher nichts gegessen und getrunken haben.

(Sakr.-Kongr. vom 13. 1. 1941.)

4. Für Schüler und Schülerinnen.
Diese können an Sonn- und Feiertagen und beim Jugendgottesdienst an Werktagen die hl. Kommunion empfangen, wenn sie 2 Stunden vorher nichts genossen haben.

(Sakr.-Kongr. vom 13. 1. 1943.)

5. Für Nachtarbeiter.
6. Für Krankenpflegerinnen (Laien- und Klosterschwestern).
7. Für Kranke, die daheim oder in Spitälern liegen.
8. Für werdende Mütter.

Der Ordinarius kann diese Gruppen vom Jejunium eucharist. dispensieren, so daß sie vor der hl. Kommunion aliquid per modum potus vel medicinae nehmen können.

Den Hochw. H. Seelsorgern und Beichtvätern wird die Vollmacht gegeben, von der Dispensfakultät für die genannten Gruppen Gebrauch zu machen.

III. Absolutionsvollmachten.

Vollmacht zur Erteilung der Absolutions-
vollmacht.

1. An Soldaten vor dem Kampfeinsatz.
Vor dem Kampfeinsatz oder während des Kampfes kann den Soldaten, wenn Einzelbeichte nicht möglich ist, die Generalabsolution und der Apostolische Segen mit Sterbeablaß gespendet werden. Jeder Priester ist zur Generalabsolution ermächtigt.

(Apost. Poenit. vom 30. 8. 1939.)

2. An alle mobilen Einheiten, Zivilarbeiter und Kriegsgefangene.
Das Indult der Generalabsolution wurde für die Zeit des Krieges ausgedehnt
 - a) auf alle mobilen Einheiten, die noch in der Ausbildung und Vorbereitung stehen,
 - b) auf alle Zivilarbeiter im Dienste der Wehrmacht,
 - c) auf alle Kriegsgefangenen, Internierten.

(Sakr.-Kongr. vom 8. 8. 1940.)

3. Bei Luftangriffen.

Bei Luftangriffen können die Priester den Gläubigen die Generalabsolution und den Apostolischen Segen erteilen.

(Konsist.-Kongr. vom 8. 12. 1939.)

IV. Ehevollmachten.

a) Dispensvollmacht von Aufgeboten.

Bei dringend erforderlicher Eheschließung ist allen Pfarrämtern die Vollmacht erteilt, von den Aufgeboten zu dispensieren, wenn kein Ehehindernis oder Eheverbot vorhanden ist. Bei Dispens von 3 Aufgeboten ist ein Manifestationseid abzulegen.

b) Dispens vom impedimentum mixtae religionis.

Von dieser Dispensvollmacht kann nur dann Gebrauch gemacht werden,

1. wenn das (territorial zuständige) Ordinariat mündlich oder schriftlich (fernmündlich oder telegraphisch) nicht mehr erreicht werden kann,
2. wenn wichtige Dispensgründe vorhanden sind, die vorgeschriebenen Kautelen geleistet sind und für deren Einhaltung moralische Gewißheit besteht,
3. wenn kein anderes Hindernis vorhanden ist und der Ledigenstand erwiesen ist.

Nach jeder Dispenserteilung ist umgehend ein Bericht mit Angabe des Dispensgrundes einzusenden.

Nr. 35. Gebet um Frieden.

Der Hl. Vater hat durch Schreiben an seinen Kardinalstaatssekretär vom 5. 8. lfd. Jahres in ergreifenden Worten die ganze katholische Christenheit zum Gebet aufgerufen. Er stellt mit bitterer Wehmut fest, daß seine unablässigen Bemühungen und dringenden Bitten um den Frieden bisher bei den Menschen keinen Erfolg hatten, und daß er daher selbst um so innigere Gebete an »den Vater der Erbarmungen und Gott alles Trostes« richte. Beim Herannahen des Festes Mariä Himmelfahrt ist sein Blick insbesondere auch auf die Mutter der Barmherzigkeit gerichtet, und er möchte, daß alle ihre treuen Kinder sie um ihre mütterliche Fürsprache bei ihrem göttlichen Sohne anflehen, damit Haß und Streit ein Ende nehmen, Eintracht und Frieden wiederkehren.

Da wir am 14. bzw. am Sonntag, den 17. Oktober, das Fest Mariä Schutz begehen, sollen die Gläubigen an diesem Sonntage nach dem Wunsche des Hl. Vaters sich um die himmlische Mutter scharen und um ihre mütterliche Hilfe bitten.

Nr. 36. Feststellung des status liber und Zulassung zur Eheschließung consulto Ordinario.

Gemäß Entscheidung der Pontificia Commissio ad Codicis canones authentice interpretandos (ad can. 1990 CJC) vom 16. Oktober 1919 kann in den dort mitgeteilten Fällen die Ungültigkeit einer Ehe vom Ordinarius oder vom Pfarrer consulto Ordinario sine judiciali processu aut interventu defensoris vinculi festgestellt werden. Da es in letzter Zeit immer häufiger vorkommt, daß Personen, die in einer solchen kirchlich ungültigen Ehe gelebt haben, nach erlangter Zivilscheidung sich zu einer neuen Eheschließung melden, verordnen wir hiermit, daß in derartigen Fällen folgende Nachforschungen angestellt werden, deren Ergebnis uns vor der Zulassung dieser Personen zu der beabsichtigten Eheschließung zu unterbreiten ist.

1. Wenn zwei Katholiken unter sich eine wegen Nichtbeachtung der vorgeschriebenen Eheschließungsform ungültige Ehe eingegangen sind (bloße Zivilehe oder Eheschließung coram ministro acatholico), so ist festzustellen:
 - a) daß in den Taufbüchern der Geburts- bzw. Tauforte beider Teile eine kirchliche Trauung nicht eingetragen ist. Es müssen deshalb neue Taufscheine eingefordert werden;
 - b) daß in den Trauungsbüchern der Wohnorte beider Teile eine kirchliche Trauung nicht verzeichnet ist (in Betracht kommen die Wohnorte zur Zeit der Eheschließung und sämtliche spätere bis zur bürgerlichen Scheidung gemeinsame oder getrennte Wohnorte);
 - c) daß die ungültig geschlossene Ehe weder durch Erneuerung des Konsenses in der vorgeschriebenen Form — etwa in periculo mortis oder zur Zeit einer Mission — noch durch sanatio in radice später geordnet bzw. saniert worden ist. Beide Teile sind hierüber durch ihre Ortspfarrrer eidesstattlich zu vernehmen.
2. Wenn ein Katholik *spretis Ecclesiae legibus* eine ungültige Mischehe eingegangen ist und einer der beiden Teile sich zu einer neuen Eheschließung meldet, so ist urkundlich nachzuweisen:
 - a) wann und wo die Ehe geschlossen wurde,

- b) daß am Geburts- bzw. Taufort des katholischen Teiles eine kirchliche Trauung im Taufbuch nicht eingetragen ist,
 - c) daß die in Frage kommenden Trauungsregister (vergl. 1 b) keine Eintragung der kirchlichen Eheschließung enthalten. Die eidesstattliche Vernehmung muß auch in diesem Falle (wie bei 1 c angegeben wurde) erfolgen.
3. Wenn apostatae a fide catholica, die in ungültiger Ehe gelebt haben, zur Kirche zurückkehren und eine neue Ehe eingehen wollen, so sind dieselben Nachforschungen notwendig.

In allen diesen genannten Fällen ist ferner die Beibringung der bürgerlichen Ehescheidungsurkunde zu verlangen.

Erläuternd bemerken wir hierzu folgendes:

1. Nach dem klaren Wortlaut der Entscheidung der Kodexkommission vom 16. Oktober 1919 (»ab Ordinario vel a Parrocho consulto Ordinario«) muß bei allen Ehenichtigkeits-erklärungen wegen Formmangels der Ordinarius mitwirken. Der Pfarrer darf daher niemals die Ehescheidung von sich aus treffen, ohne den Fall vorher dem Ordinariate vorzulegen.
2. Die kirchliche Ehenichtigkeitserklärung solcher Ehen kann auf diesem gegenüber dem ordentlichen Eheprozeße sehr vereinfachten Wege nur dann erfolgen, wenn diese Nichtigkeit mit moralischer Gewißheit feststeht, so daß vernünftige Zweifel dagegen nicht erhoben werden können.

Von den unter 1 hierzu vorgeschriebenen drei Beweismitteln:

1. urkundl. Nachweis aus den Taufbüchern,
2. urkundl. Nachweis aus den Trauungsbüchern der Wohnorte zwischen Trauung und Trennung und
3. eidesstattliche Erklärung beider Ehegatten vor dem Orts-pfarrer wird 1. und 3. auch gegenwärtig stets und verhältnismäßig rasch zu beschaffen sein, während die Beschaffung der Nachweise zu 2. zur Zeit vielfach langwierig und bisweilen kaum vollständig zu erreichen sein wird.

Es wird daher stets empfohlen, möglichst frühzeitig die Beibringung aller drei Beweismittel einzuleiten und in sehr dringenden Fällen die Unterlagen für 1. und 3. inzwischen mit dem Nichtigkeitsantrage hier einzureichen.

4. Wenn das bürgerliche Scheidungsurteil selbst nicht beigebracht werden kann, ist stets eine beglaubigte Abschrift davon einzusenden.

(Entnommen dem Verordnungsblatt der Erzdiözese Salzburg Stück 6/1943.)

Nr. 37. Dekanatseinteilung.

Im Sinne des CJC can. 217 werden mit dem 1. Juli 1943 folgende Dekanate errichtet, und zwar:

D e k a n a t O s t für die Seelsorgstellen Breslau, Litzmannstadt und Posen.

D e k a n a t N o r d - W e s t für die Seelsorgstellen Berlin, Bremen und Lübben (Spreewald).

D e k a n a t M i t t e für die Seelsorgstellen Bautzen, Kattowitz, Langlieben, Leitmeritz und Limburg (Lahn).

D e k a n a t S ü d für die Seelsorgstellen Bamberg, Linz (Donau), München und Sasbach (Baden).

D e k a n a t O s t m a r k.

Nr. 38. Sammlung für den Peterspfennig.

An einem der nächsten Sonntage ist für den Peterspfennig eine Kirchensammlung zu halten; dieselbe ist den Gläubigen aufs wärmste zu empfehlen. Der Ertrag der Sammlung ist per Postscheck mit dem Vermerk »Peterspfennig« zu überweisen.

Nr. 39. Kura- und Pfarrexamen

werden am 16. und 17. November 1943 stattfinden. Die in Betracht kommenden hochwürdigen Herren werden schriftlich aufgefordert. Prüfungsstoff wurde im A-Blatt 8—12/1942 Nr. 3 und 4 bekanntgegeben.

Nr. 40. Die Kollekten

während der Gottesdienste sind unbedingt und gewissenhaft, und zwar ad omnia vorzunehmen.

Nr. 41. Der Chronik

der Seelsorgestationen ist genau dieselbe Sorgfalt wie den anderen Amtsbüchern zu widmen.

Nr. 42.

Bezugnehmend auf Nr. 31 des A-Blattes 1/1941 dürfen nur die Ringe, die mit Steinen besetzt sind, bei der Hl. Messe nicht getragen werden.

Nr. 43. Erhebung von Kirchensteuern von ausländischen Arbeitern.

Der Reichsminister für die kirchlichen Angelegenheiten hat mit Schreiben vom 26. März 1943, Zl. I 246/43, II. III. folgendes mitgeteilt:

»Trotz der in meinen Erlassen vom 7. November 1938 — I 2178/38 II — und vom 12. Oktober 1939 — I 1827/39 II — erfolgten Regelung wird immer wieder berichtet, daß kirchliche Stellen ausländische Arbeitskräfte, die vorübergehend im Reich tätig sind, zu Kirchensteuern heranziehen. Die Begründung, die hierfür gegeben wird, ist verschieden. In der Regel wird das Vorliegen eines Wohnsitzes in der Kirchengemeinde behauptet. Hierzu mache ich darauf aufmerksam, daß auch ein durch die Kriegsverhältnisse bedingter langjähriger Aufenthalt nicht zum Erwerb des Wohnsitzes führt.

Ich mache daher nochmals eindringlich auf die oben angeführten Erlasse aufmerksam und bitte dafür Sorge zu tragen, daß von den ausländischen Arbeitskräften grundsätzlich keine Kirchensteuern erhoben werden.«

Nr. 44. Verordnung über das Arbeitsbuch für die ausländischen Arbeitskräfte. Vom 1. Mai 1943.

Auf Grund des Gesetzes über die Einführung eines Arbeitsbuches vom 26. Februar 1935 (Reichsgesetzbl. I S. 311) §§ 1 und 5 in Verbindung mit der Verordnung über die Rechtsetzung durch den Generalbevollmächtigten für den Arbeitseinsatz vom 25. Mai 1942 (Reichsgesetzbl. I S. 347) wird verordnet:

§ 1. (1) Die im Reichsgebiet außerhalb des Protektorats Böhmen und Mähren eingesetzten ausländischen Arbeitskräfte (Arbeiter und Angestellte) unterliegen den Vorschriften der Verordnung über das Arbeitsbuch vom 22. April 1939 — Arb.VO. — (Reichsgesetzbl. I S. 824) nach Maßgabe der folgenden Bestimmungen.

(2) Als Ausländer im Sinne dieser Verordnung gelten alle Personen nichtdeutscher Staatsangehörigkeit, ferner die Schutzangehörigen, die Staatenlosen und die Personen mit ungeklärter Staatsangehörigkeit. Die Verordnung gilt nicht für Protektoratsangehörige.

§ 2. (1) Die ausländischen Arbeitskräfte erhalten ein »Arbeitsbuch für Ausländer« nach besonderem Muster.

(2) Das Arbeitsbuch für Ausländer wird von Amts wegen durch das Arbeitsamt ausgestellt.

§ 3. (1) Der ausländische Arbeiter oder Angestellte hat das Arbeitsbuch bei der Aufnahme der Beschäftigung unverzüglich dem Unternehmer zu übergeben. Vor Beginn und nach Beendigung der Beschäftigung hat er selbst das Arbeitsbuch sorgfältig aufzubewahren und bei sich zu führen.

(2) Auf Verlangen eines Arbeitsamts ist das Arbeitsbuch auch diesem jederzeit vorzulegen oder zu übersenden.

(3) Anderen amtlichen Stellen ist auf Verlangen Einsicht in das Arbeitsbuch zu gewähren.

§ 4. Bei Beendigung der Beschäftigung hat der Unternehmer das Arbeitsbuch nach Vornahme der vorgeschriebenen Eintragung vor der Rückgabe an den Inhaber dem Arbeitsamt zur Eintragung einer amtlichen Bescheinigung über die Beendigung der Beschäftigung vorzulegen.

§ 5. Andere als die vorgeschriebenen oder vom Generalbevollmächtigten für den Arbeitseinsatz besonders zugelassenen Eintragungen dürfen im Arbeitsbuch für Ausländer nicht gemacht werden. Amtliche Eintragungen über die Leistungen und das persönliche Verhalten des Arbeiters oder Angestellten sind auf besondere Anordnung des Generalbevollmächtigten für den Arbeitseinsatz zulässig.

§ 6. Die Mitnahme des Arbeitsbuches für Ausländer in das Ausland ist nicht gestattet. Der Inhaber hat das Arbeitsbuch dem Arbeitsamt zurückzugeben, wenn er das Reichsgebiet verläßt.

§ 7. Über die im Reichsgebiet eingesetzten ausländischen Arbeitskräfte wird auf der Grundlage der Arbeitsbuchkartei eine zentrale Kartei in Berlin eingerichtet und laufend geführt. Die zentrale Kartei enthält die wesentlichen Angaben im Arbeitsbuch für Ausländer über die Person und die Beschäftigung des Inhabers.

§ 8. (1) Wer den Vorschriften der §§ 3 bis 6 vorsätzlich oder fahrlässig zuwiderhandelt, wird mit Geldstrafe bis zu 150 Reichsmark oder mit Haft bestraft, sofern nicht nach anderen Strafgesetzen eine schwerere Strafe verwirkt ist.

(2) Das Arbeitsamt kann von Unternehmern und Arbeitsbuchpflichtigen die Einhaltung der Vorschriften der §§ 3 oder 4 durch Zwangsgeld bis zu 150 Reichsmark erzwingen.

(3) Im übrigen gelten die Strafbestimmungen der §§ 27 bis 29 Arb.VO.

§ 9. (1) Diese Verordnung tritt am siebenten Tage nach der Verkündung in Kraft.

(2) Die Vorschriften dieser Verordnung über die Führung des Arbeitsbuches für Ausländer finden Anwendung, sobald das Arbeitsbuch für den ausländischen Arbeiter oder Angestellten ausgegeben ist.

Berlin, den 1. Mai 1943.

Der Generalbevollmächtigte für den Arbeitseinsatz Sauckel
(RGBl. 1943, S. 277.)

Nr. 45. Maßnahmen bei Todesfällen ausländischer Arbeitskräfte, hier: Ostarbeiter.

Der Beauftragte für den Vierjahresplan
Der Generalbevollmächtigte
für den Arbeitseinsatz
Va 5510/6

Berlin, den 9. Februar 1943.

Im Abschnitt III 2 meines Runderlasses Va 5511/279 vom 13. 5. 1942 (Reichsarbeitsbl. S. I 455) habe ich angeordnet, daß die Beerdigung der im Reichsgebiet verstorbenen Ostarbeiter in einfachster Form unter Vermeidung aller nicht unbedingt erforderlichen Nebenkosten zu erfolgen hat. Im Benehmen mit den beteiligten Dienststellen bestimme ich für die Durchführung der Beerdigung von Ostarbeitern folgendes:

1. Die bei Todesfällen von Ostarbeitern erforderlichen Maßnahmen sind grundsätzlich von dem für den Sterbeort zuständigen Arbeitsamt durchzuführen. Es liegt jedoch im Ermessen des Arbeitsamts, die Einleitung und Durchführung der Beerdigung nach Maßnahme nachstehender Bestimmungen dem Betriebsführer, bei dem der Ostarbeiter zuletzt beschäftigt war, zu übertragen. Bei den während einer etwaigen Inhaftierung verstorbenen Ostarbeitern obliegt die Durchführung der Beerdigung ausschließlich den Polizeidienststellen bzw. den Justizvollzugsanstalten.

2. Soweit es die örtlichen Verhältnisse zulassen, ist ein Sarg einfachster Ausführung zu stellen.

3. Die Einäscherung ist zulässig und auch erwünscht, wenn es die örtlichen Verhältnisse erlauben. Soweit der Verstorbene muslimischen Glaubens war, der die Leichenverbrennung ablehnt, z. B. bei Tartaren, hat unter allen Umständen eine Beerdigung zu erfolgen.

4. Der Reichsminister des Innern hat angeordnet, daß für diese Bestattungen, die grundsätzlich auf dem öffentlichen Fried-

hof des Sterbeortes zu erfolgen haben, von den Friedhofsverwaltungen Grabstellen zur Verfügung zu stellen sind, die hinreichend getrennt von den für die Bestattung von Deutschen vorgesehenen Grabstellen liegen. Das gilt auch, wenn nach Einäscherung der Leichen von Ostarbeitern Aschenreste beigesetzt werden. Er hat ferner angeordnet, daß in Gemeinden mit mehreren öffentlichen Friedhöfen die Ortspolizeibehörde einen Friedhof für die Bestattung von Ostarbeitern bestimmen kann, wenn es nach Lage der Verhältnisse geboten ist, die Bestattung verstorbener Ostarbeiter nur auf einem der vorhandenen Friedhöfe vorzunehmen.

5. Eine Kranzspende aus Mitteln des Reichsstocks für Arbeitseinsatz ist unzulässig. Gegen die Niederlegung von Kränzen oder Blumenspenden durch Ostarbeiter ist nichts einzuwenden.

6. An der Beerdigung dürfen kleinere Gruppen von Ostarbeitern (10 bis 15 Mann) teilnehmen. Die Entscheidung hierüber trifft der Betriebsführer nach den betrieblichen und Einsatzverhältnissen. In Ausnahmefällen (z. B. bei der Beerdigung von Lagerältesten usw.) können auch größere Gruppen teilnehmen. In diesem Falle ist jedoch die zuständige Polizeibehörde zu unterrichten.

7. Emigranten- und sonstige Geistliche sind zu den Beerdigungsfeiern nicht zugelassen. Es bestehen aber keine Bedenken, schlichte Feiern durch geeignete Ostarbeiter — sog. Laienpriester — leiten zu lassen.

8. Wie bereits im Abs. III 3 meines Runderlasses Va 5511/279 vom 13. Mai 1942 zum Ausdruck gebracht, gewährt die Reichsversicherung für verstorbene Ostarbeiter kein Sterbegeld. Die Kosten der Beerdigung (auch die Mehrkosten bei einer etwaigen Einäscherung) einschl. der Gebühren der Friedhofsverwaltungen können, soweit sie nicht vom Betriebsführer getragen werden, auf den Reichsstock für Arbeitseinsatz übernommen werden. Über die Kostentragung bei den während einer etwaigen Inhaftierung verstorbenen Ostarbeitern behalte ich mir weitere Weisungen vor.

S a u c k e l.

Veränderungen im Klerus.

Nr. 46. Anstellung.

Hermann B e t t e r wird erneut als Seelsorger der Ukrainer für die Erzdiözese Bamberg, Diözese Eichstätt und Regensburg angestellt. Seine Anschrift: Bamberg, Jakobsplatz 8. Fernruf: 1470.

Nr. 47. Ernennung der Dekane.

Zu Dekanen werden im Sinne des CJC can. 445 ff. ernannt:

H.H. Nikolaus Wojakowskyj für Dekanat Mitte und H.H. Wladimir Malantschuk für Dekanat Süd.

Die Dekanate Ost, Nord-West und Ostmark werden später besetzt und zur Zeit von einem jeweils zu ernennenden Diözesankonsultor visitiert.

Nr. 48. Auszeichnung.

Bezugnehmend auf Nr. 1 des A-Blattes 8—12/1942 wird den H.H. Geistlichen Räten Johannes von Kiedrowski und Nikolaus Wojakowskyj secundum usum orientalium das Recht verliehen, das Zingulum und Birett in violetter Farbe zu tragen.

H.H. Wladimir Malantschuk wird mit dem 1. Juli 1943 zum Geistlichen Rat ernannt.

Nr. 49. Ausscheidung.

Aus dem Verband der Apostolischen Visitatur ist mit dem 30. April 1943 H.H. Damian Mohylytzkyj, Seelsorger in Linz (Donau), ausgeschieden.

Nr. 50. Adressenänderung.

Die Anschrift des H.H. Basilius Gumowskyj lautet: Bautzen in Sachsen, Wiener Str. 18.

Nr. 51. Beim Ableben eines Geistlichen

hat der betreffende Seelsorger, in dessen Sprengel der Todesfall vorgekommen ist, das Ordinariat der Apostolischen Visitatur und den zuständigen Dekan telegraphisch zu verständigen. Das Begräbnis steht dem Dekan zu.

Vom Ordinariat der Apostolischen Visitatur Berlin.

Msgr. Dr. Peter Werhun,
Apost. Visitator.

Jaroslav Polanskyj,
Kanzler.

Anweisungsblatt

des Ordinariats der Apostolischen Visitatur der Ukrainer
des byzantinisch-slavischen (gr.-kath.) Ritus
in Großdeutschland

Nr. 8-10

BERLIN, August—Oktober

1943

Nr. 52. Enzyklika Sr. Heiligkeit Pius XII. «Mystici Corporis»,
ein päpstliches Weltrundschreiben, datiert vom 29. Juni 1943.

Papst Pius XII. richtete an den Episkopat der gesamten Welt zur Erinnerung an sein 25jähriges Bischofsjubiläum eine Enzyklika, die ausführlich und tief die Lehre von der Kirche als dem mystischen Leib Jesu Christi und von unserer Verbindung mit Christus in der Kirche behandelt. Da wir diese hochbedeutsame Kundgebung wegen ihres großen Umfangs zur Zeit nicht im vollen Wortlaut veröffentlichen können, bringen wir zunächst nachstehend einen aus dem Vatikan stammenden halbamtlichen Auszug des Rundschreibens in der deutschen Sprache zum Abdruck. »Das Rundschreiben beginnt mit den Worten »Mystici corporis« (über den mystischen Leib), wonach es benannt werden wird. Es trägt das Datum vom 29. Juni, dem Fest Peter und Paul, und ist eine reichhaltige theologische Abhandlung über die Kirche. Es wird in der nächsten Nummer der Acta Apostolicae Sedis etwa 60 Seiten umfassen. Die prachtvolle Darlegung des erstaunlich reichen Inhalts dieser katholischen Wahrheit erhält besonderen Gegenwartswert infolge des Weltkrieges und gegenüber manchen Irrtümern, die seit einiger Zeit mit neuen Auffassungen über den mystischen Leib Christi im Umlauf sind.

Über den mystischen Leib Jesu Christi und über unsere Verbindung in der Kirche.

Der erste Teil erklärt ausführlich die Worte des hl. Paulus, der zuerst von der Kirche die Bezeichnung »Leib Christi« gebraucht hat.

Aus ihrer Ähnlichkeit mit einem menschlichen Leib verdient die Kirche den Namen »Leib« auf Grund der verschiedenartigen Glieder, die sie zusammensetzen, mit verschiedenen Aufgaben zu einem gemeinsamen letzten Zweck. Unter dieser Rücksicht ist die Kirche notwendig sichtbar und erkennbar. Unterworfen zwar den Unvollkommenheiten des Menschlichen in ihr, ist sie doch als Werk Gottes unvergänglich und unfehlbar. Dauernd erneuert sie sich durch Anpassung an die neuen Erfordernisse der Menschheit unter dem ihr innewohnenden Antrieb des Heiligen Geistes, der sie beseelt.

Die Kirche ist sodann der »Leib Christi«. Denn Christus ist vor allem ihr Stifter: Er stattete die Apostel, die Er zuvor berufen und für die hohe Aufgabe der Ausbreitung der Kirche auf der ganzen Welt geschult hatte, mit übernatürlichen Gewalten aus. Er schloß durch seinen Tod die alte Zeitrechnung ab und ließ das Neue Gesetz in Kraft treten, geweiht durch sein Erlöserblut. Mit dem Pfingstgeheimnis übergab Er seine Kirche der Öffentlichkeit und befähigt sie mit den wunderbaren Gaben seines Göttlichen Geistes.

Christus ist außerdem auch das Haupt der Kirche durch seine höchste Würde und Vorrangstellung, durch seine unmittelbare und unsichtbare Leitung, die Er über Verstand und Willen des Menschen ausübt, aber zugleich auch durch seine sichtbare Regierung über die Gesamtkirche mittels des Römischen Papstes, seines Stellvertreters auf Erden, und über die einzelnen Diözesen mittels der Bischöfe, endlich durch jene Fülle, womit Er zum Zwecke der Einheit und Heiligkeit in der Kirche seine Gnade übermittelte.

Christus ist ferner der Erhalter seines mystischen Leibes, denn Er erhält die Kirche rechtlich mittels der dreifachen Sendung der Apostel zu Lehre, Heiligung und Leitung und durch unablässige Mitteilung seines Geistes, der gleichsam die Seele des mystischen Lebens ist. Aus diesem doppelten Grund lebt die Kirche das Leben Christi selbst und ist, gleichsam ein zweiter Christus, instandgesetzt, dem Erlösungswerk, das am Kreuze begonnen wurde, durch alle Zeiten Dauer zu verleihen.

Endlich ist Christus auch der Erlöser und der Heiliger des mystischen Leibes. Denn in täglicher Fortsetzung teilt Er mit ihr das am Kreuze begonnene Werk, so daß die Kirche nicht nur einen Verband von Erlösten, sondern auch von Erlösern darstellt.

Um indes den wundervollen Ausdruck des heiligen Paulus von der »Kirche« und dem »Leib« Christi gebührend verständlich zu machen, bezeichnete die theologische Wissenschaft die

Kirche den m y s t i s c h e n (geheimnisvollen) Leib Christi. Man wollte sie dadurch unterscheiden von einem physischen Leib, in welchem die Glieder kein vom Organismus verschiedenes Eigendasein besitzen, während die Glieder der Kirche Persönlichkeiten sind, ein jedes mit vollem Einzelsein und als Einzelwesen zur Anschauung Gottes bestimmt. Das Wort »mystischer Leib« unterscheidet die Kirche auch gegenüber der moralisch-rechtlichen Körperschaft, der Gesellschaft. Als Gläubige sind wir ja nicht nur verbunden durch das gemeinsame übernatürliche Ziel und das Band der Autorität, die den Einzelwillen darauf hinordnet, sondern viel machtvoller noch durch eine tiefinnerliche, eine übernatürliche Kraft, die von innen her belebend wirksam ist, den Heiligen Geist selber mit seinen Gnaden und Charismen.

Im zweiten Teil des Rundschreibens kommt der Papst auf unsere Verbindung mit Christus in der Kirche und durch die Kirche zu sprechen. Ihre erste Verwirklichung findet diese in den göttlichen Tugenden: Durch sie stimmen wir den von Gott geoffenbarten und von der Kirche behüteten Wahrheiten zu, hoffen wir zuversichtlich, die von Christus den Gläubigen verheißenen höchsten Güter zu erlangen, auf dem von der Kirche gewiesenen Weg und mit den von ihr gespendeten Kräften, lieben wir auf übernatürliche Weise Gott und unseren Nächsten, in erster Linie die Glieder der Kirche selbst. Diese Verbindung verwirklicht sich noch geheimnisvoller zunächst im Herzen des Erlösers, worin Er selbst alle Glieder immerfort gegenwärtig vor sich sieht mit heilwirkender Liebe, sodann in den Seelen der Gerechten vermöge der Einwohnung des Hl. Geistes, endlich in der hochheiligen Eucharistie, dem Zeichen der Einheit, der Nahrung der Wanderer zum ewigen Leben und dessen Unterpand. Während das Wort des Hl. Vaters in die Tiefen dieser geheimnisumhüllten Verbindung einzudringen sucht, ruft es die Seelen zu den verborgenen Höhen auf, deren Erreichung Gottes Gnade uns ermöglicht, auch wenn wir sie nicht begrifflich zu fassen vermögen. Zugleich weist es den forschenden Verstand auf jene einsichtsvolle, demütige Betrachtungsweise hin, die in der Seele des Liebenden einen Lichtstrahl des Geheimnisses aufleuchten läßt. So verschleiert dieses Licht auch sein mag, gemäß der Mahnung des Vatikanischen Konzils, so gibt es uns Kraft auf der irdischen Pilgerschaft und stellt ein mattes Licht jener Lichtfülle dar, deren wir uns in der Anschauung Gottes erfreuen werden. An diesem Punkte angelangt, weist das Rundschreiben auf eine Reihe von Irrtümern hin, die in neuester Zeit über die Frage des mystischen Leibes Christi auftauchten. Eine gewisse Unklarheit über die Beziehungen zwischen Christus

und den Gläubigen streift den Bezirk des Häretischen: Ein falscher Mystizismus spricht von einer substanziellen Einigung der Seele mit Christus und einer dementsprechenden Vergöttlichung in Ihm. Ein blasser Quietismus sucht den Wert eines tatfreudigen Christentums herabzusetzen, als ob das Geschöpf beim Heilswerk nicht selbst zu wirken hätte. Eine gewisse Geringschätzung der häufigeren Beichte möchte das Sakrament der Buße auf den Fall der schweren Sünde beschränken. Ein Liturgismus unechter Prägung verkennt den Wert des Privatgebetes und schätzt nur das liturgische Gemeinschaftsgebet der Kirche. Ein gewisses Streben, in Christus einzig unseren Mittler und Anwalt zu sehen, vergißt, daß Er auch Sohn Gottes und wahrer Gott ist, und daß unsere Gebete sich daher nicht allein an den Vater, sondern auch an unseren göttlichen Erlöser wenden dürfen und sollen.

Der Schluß des Rundschreibens gilt unserer Pflicht, die Kirche zu lieben in ihren vorzüglichsten und göttlichen Bestandteilen, aber auch in ihren Gliedern, und zwar mit einer wirksamen Liebe der Tat in Gebet und Opfer, die niemand ausschließt, auch nicht die Irrenden und Getrennten, die Feinde und die Verfolger.

Der Hl. Vater richtet an alle einen herzlichen Aufruf zur Einigung mit der wahren Kirche Jesu Christi, über Abstammungsunterschiede hinweg, einzig aus dem lebendigen pflichtmäßigen Verantwortungsbewußtsein heraus gegenüber dem Erlöser und obersten Richter Jesus Christus. Mit besonderem Ernst schärft der Papst die heute so verurteilte Liebe ein gegen die Schwachen, die Kinder, die Kranken und die Ausgestoßenen.

Die Enzyklika erinnert an die berühmten Schreiben Leos XIII. »Satis cognitum« und »Divinum illud« und entwickelt deren Lehren für die Bedürfnisse unserer Zeit. Sie verbreitet Licht über das Geheimnis des Leibes Christi, der die Kirche ist, und zu der alle Menschen berufen sind zur Erlangung des ewigen Heiles, wie nicht minder zur Mitarbeit mit Christus an der Erlösung der Welt.

Hat die Verkennung von Offenbarung und Gottesgebot zur heutigen Lage geführt, die eine ganze Welt mit Vernichtung bedroht, so ruft solch erhabenes Lehrwort die Menschheit zu den unverletzlichen Lebensgesetzen zurück, die zugleich die des christlichen Fortschrittes sind.

Feindseligkeit und Verleumdung bekämpfen die Kirche in einem Prozeß, der immer wieder die Formen des ersten Vorgehens wider Christus annimmt. Hier haben wir die aufs Wesen

gehende unwiderlegliche Antwort für alle Christen, für alle Baumeister des kommenden Welttages, für alle Tüchtigen, die berufen sein werden, mit Gottes Geist wieder aufzurichten, was der Geist der Vernichtung zerschlagen hat.«

Nr. 53. Betr. Taufspendung.

Da in manchen Seelsorgestellen die Vorschrift des kanonischen Rechtes can. 770 CJC nicht beachtet wird, werden die HH. Seelsorger ersucht, die Gläubigen in geeigneter Weise immer wieder daran zu erinnern, daß die Kirche die Eltern strenge verpflichtet, ihre Kinder recht bald nach der Geburt taufen zu lassen. Die Taufe darf nicht längere Zeit hinausgeschoben werden.

Nr. 54. Deutsch-ukrainische Beichtspiegel

die kürzlich an die Hochwürdigsten röm.-kath. Ordinariate gesandt wurden, wollen an die einzelnen Pfarrstellen zwecks Verwendung verteilt werden.

Nr. 55. Directorium (Ustaw) 1943/44

ist bestellt und wird nach Eintreffen den Seelsorgestellen zugesandt. —

Nr. 56. Die vorgeschriebenen Tätigkeitsberichte

seitens der einzelnen Seelsorgestationen sind stets im Wege der Dekanate dem Ordinariat der Apost. Visitatur vorzulegen.

Nr. 57. Gottesdienst nach nächtlichem Fliegeralarm.

Auf ein Schreiben westdeutscher Generalvikariate antwortete die Geheime Staatspolizei unter dem 7. Juli 1943 — B.-Nr. IV B 1-456/43 folgendermaßen:

»Unter Bezugnahme auf das dortige Schreiben teile ich mit, daß ein nächtlicher Fliegeralarm und damit verbunden ein Verbot für den Beginn kirchlicher Veranstaltungen am darauffolgenden Morgen vor 10 Uhr im Sinne des Erlasses des Herrn RMfdkirchl.A. vom 28. Dezember 1940 — I 13. 671/40 II — dann gegeben ist, wenn

1. ein vor 24 Uhr ausgelöster Fliegeralarm erst nach 00 Uhr aufgehoben wird;
2. in der Zeit von 00 Uhr bis 6 Uhr Fliegeralarm gegeben wird. Das gilt auch dann, wenn der Alarm in den frühen Morgen-

stunden ausgelöst wird und die Entwarnung später als 6 Uhr erfolgt.

Ich bitte, zur Vermeidung von Zweifeln die nachgeordneten Stellen entsprechend zu unterrichten.«

Nr. 58. Polizeiverordnung zum Schutze der Jugend
vom 10. Juni 1943.

Wegen der durch den Krieg bedingten veränderten Lebensverhältnisse wird zum Schutze der Jugend auf Grund der Verordnung über Polizeiverordnungen der Reichsminister vom 14. November 1938 (Reichsgesetzblatt I, S. 1582) folgendes verordnet:

§ 1. Fernhaltung von öffentlichen Straßen und Plätzen während der Dunkelheit.

Minderjährige unter 18 Jahren dürfen sich auf öffentlichen Straßen und Plätzen oder an sonstigen öffentlichen Orten während der Dunkelheit nicht herumtreiben.

§ 2. Fernhaltung aus öffentlichen Lokalen.

(1) Der Aufenthalt in Gaststätten aller Art ist Minderjährigen unter 16 Jahren, die sich nicht in Begleitung des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten befinden, verboten.

(2) Minderjährige im Alter von 16 bis 18 Jahren dürfen sich ohne solche Begleitung nur bis 21 Uhr in Gaststätten aufhalten.

§ 3. Fernhaltung von öffentlichen Lichtspielvorführungen.

Der Besuch von öffentlichen Lichtspielvorführungen, die nach 21 Uhr beendet sind, ist Minderjährigen unter 18 Jahren, die sich nicht in Begleitung des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten befinden, verboten.

§ 4. Fernhaltung von öffentlichen Varieté-, Kabarett- und Revuevorführungen.

Der Besuch von öffentlichen Varieté-, Kabarett- und Revuevorführungen ist Minderjährigen unter 18 Jahren verboten.

§ 5. Fernhaltung von öffentlichen Tanzlustbarkeiten.

Der Aufenthalt in Räumen, in denen öffentliche Tanzlustbarkeiten stattfinden, und die Teilnahme an öffentlichen

Tanzlustbarkeiten in Räumen und im Freien ist Minderjährigen unter 16 Jahren verboten und Minderjährigen im Alter von 16 bis 18 Jahren nur in Begleitung des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten bis 23 Uhr gestattet.

§ 6. Fernhaltung von öffentlichen Schieß- oder Spieleinrichtungen.

(1) Minderjährige unter 18 Jahren dürfen sich in öffentlichen Schieß- oder Spielhallen und ähnlichen Räumen, in denen für die Benutzung von Schieß- oder Spielgeräten ein Entgelt erhoben wird, nur in Begleitung des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten aufhalten.

(2) Minderjährige unter 16 Jahren dürfen Schieß- oder Spielgeräte, die an anderen Orten als in den im Abs. 1 bezeichneten Räumen aufgestellt sind (z. B. auf Jahrmärkten, Schützenfesten oder bei sonstigen Volksbelustigungen), nur in Anwesenheit des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten gegen Entgelt benutzen.

§ 7. Verbot des Alkoholgenußes.

Minderjährigen unter 18 Jahren ist in Gaststätten der Genuß von Branntwein oder überwiegend branntweinhaltigen Genußmitteln, Minderjährigen unter 16 Jahren in Abwesenheit des Erziehungsberechtigten oder seines Beauftragten auch der Genuß von anderen alkoholhaltigen Getränken verboten.

§ 8. Verbot des öffentlichen Rauchens.

Minderjährigen unter 18 Jahren ist der Genuß von Tabakwaren in der Öffentlichkeit verboten.

§ 9. Vertretung des Erziehungsberechtigten.

Der Erziehungsberechtigte darf mit der Wahrnehmung seiner Erziehungsgewalt im Sinne dieser Polizeiverordnung nur eine volljährige Person beauftragen.

§ 10. Aushangspflicht.

(1) Die Unternehmer haben auf die nach den §§ 3 bis 6 für ihre Betriebe, Einrichtungen und Veranstaltungen geltenden Verbote durch einen deutlich sichtbaren Aushang hinzuweisen.

(2) Die Kreispolizeibehörden können auch den Aushang der in den §§ 2 bis 7 enthaltenen Bestimmungen anordnen.

§ 11. Ausnahmen.

- (1) Die Vorschriften dieser Polizeiverordnung (§§ 1 bis 8) finden auf Angehörige der Wehrmacht und des Reichsarbeitsdienstes keine Anwendung.
- (2) Die Vorschriften der §§ 2 bis 3 gelten nicht für Veranstaltungen der Partei und ihrer Gliederungen.
- (3) Die Vorschrift des § 2 gilt nicht für Minderjährige unter 18 Jahren, die sich nachweislich auf Reisen befinden.
- (4) Kreispolizeibehörden können Ausnahmen von den Verboten der §§ 2 bis 5 zulassen.

§ 12. Strafvorschriften.

I. Jugendliche.

- (1) Gegen Jugendliche, die vorsätzlich gegen die §§ 1 bis 8 dieser Polizeiverordnung verstoßen oder Minderjährigen unter 18 Jahren vorsätzlich Verstöße gegen die §§ 2 bis 8 ermöglichen, wird Jugendarrest in der Form des Freizeitarrestes von einer Freizeit bis zu vier Freizeiten oder Geldstrafe bis zu 50 Reichsmark verhängt.

II. Erwachsene.

- (2) Mit Geldstrafe bis zu 150 Reichsmark oder Haft bis zu sechs Wochen werden bestraft:
 - a) Erziehungsberechtigte und die von ihnen beauftragten Personen, die vorsätzlich oder fahrlässig durch Verletzung ihrer Aufsichtspflicht Minderjährigen unter 18 Jahren Verstöße gegen die §§ 1 bis 8 dieser Polizeiverordnung ermöglichen;
 - (b) Unternehmer der in den §§ 2 bis 6 genannten Betriebe, Einrichtungen und Veranstaltungen, die vorsätzlich oder fahrlässig Minderjährigen unter 18 Jahren Verstöße gegen die §§ 2 bis 6 dieser Polizeiverordnung ermöglichen oder vorsätzlich oder fahrlässig dem § 10 zuwiderhandeln
 - (c) sonstige Personen über 18 Jahre, die vorsätzlich Minderjährigen unter 18 Jahren Verstöße gegen die §§ 2 bis 8 dieser Polizeiverordnung ermöglichen.

- (3) Unberührt bleiben polizeiliche Sicherungsmaßnahmen, die Strafvorschriften des § 29, Ziffer 8, und § 30, Abs. 2, des Gaststättengesetzes vom 28. April 1930 (Reichsgesetzblatt I, S. 146), der §§ 25, 27 und 28 des Lichtspielgesetzes

vom 16. Februar 1934 (Reichsgesetzblatt I, S. 95) und sonstige Strafvorschriften, die eine höhere Strafe androhen.

§ 13. Schlußvorschriften.

(1) Diese Polizeiverordnung tritt am siebenten Tage nach der Verkündung in Kraft.

(2) Mit dem gleichen Zeitpunkt treten außer Kraft
die Polizeiverordnung zum Schutze der Jugend vom 9. März 1940 (RGBl. I, S. 499),

die Polizeiverordnung über die Fernhaltung Jugendlicher von öffentlichen Schieß- oder Spieleinrichtungen vom 24. Oktober 1939 (RGBl. I, S. 2116) und

die Polizeiverordnung über die Fernhaltung Jugendlicher von öffentlichen Tanzlustbarkeiten vom 29. November 1939 (RGBl. I, S. 2374).

Berlin, den 10. Juni 1943. Der Reichsminister des Inneren
In Vertretung: H. Himmler.

Nr. 59. Gesetzlicher Schutz von Leichenzügen und Prozessionen.

Die Verordnung vom 19. Mai 1943 zur Änderung der VO. über das Verhalten im Straßenverkehr (RGBl. S. 333) bestimmt in § 48, Absatz 2:

Geschlossene Verbände der Wehrmacht, der Waffen-SS, der Polizei, des Reichsarbeitsdienstes und der NSDAP. und ihrer Gliederungen, Leichenzüge und Prozessionen dürfen nur durch die Polizei und Fahrzeuge im Feuerlöschdienst unterbrochen oder sonst in ihrer Bewegung gehemmt werden.

Nr. 60. Betreuung der ukrainischen Arbeiter.

I.

a) Neue Anschriften der ukrainischen Gauverbindungs männer bei der Deutschen Arbeitsfront:

Westfalen-Süd: Bochum, Wimmelhauser Str. 38.

b) Alte Anschriften berichtigt:

Franken, Mainfranken, Bayreuth: Nürnberg, Sandstr. 29.

Westfalen-Nord: Münster, Bült 29.

Essen: Essen, Kronprinzenstr. 15.

II.

- a) Neue Anschriften der ukrainischen Betreuer bei den Landesbauernschaften:
- Sudetenland, Sachsen: Reichenberg, Konrad-Henlein-Platz 1, Donauhof.
- Kärnten, Salzburg, Steiermark, Tirol: Klagenfurt, St. Veiterring.
- Rheinland, Moselland, Westmark: Koblenz, Rhein-str. 1—3.
- Bayreuth: Bayreuth, Kulmbacher Str. 105.
- Pommern, Mecklenburg: Stettin, Werderstr. 25.
- Weser-Ems, Westfalen: Oldenburg, Mars-la-Tour-Str. 2.
- b) Alte Anschriften berichtigt:
- Oberschlesien, Niederschlesien: Breslau, Bismarckstr. 2.

Nr. 61. Einschreibesendungen.

Abschrift

Berlin W 8, den 29. Sept. 1943

Der Reichsminister
für die kirchlichen Angelegenheiten
I 2057/43, II

An
den Vorsitzenden der Fuldaer Bischofskonferenzen,
Herrn Kardinal Bertram in Breslau.

Betrifft: Einschreibebriefsendungen.

Die Zahl der bei der Deutschen Reichspost eingelieferten Einschreibebriefsendungen hat sich in letzter Zeit überaus stark vermehrt, so daß die hierfür aufzuwendende Arbeitsleistung der Postämter und Bahnposten übermäßig gestiegen und die Sonderbehandlung der Einschreibesendungen stark gefährdet ist. Bei der Beobachtung dieses Verkehrs hat sich ergeben, daß bei den Postdienststellen vielfach unwichtige Schreiben als Einschreibebriefe eingehen und daß Drucksachen, Formblätter usw. unter »Einschreiben« versandt werden, ohne daß der Wert des Inhalts dies rechtfertigt.

Mit Rücksicht auf die durch den Krieg bedingte äußerst schwierige Personallage der Deutschen Reichspost bitte ich daher, alle Stellen des dortigen Bereichs anzuweisen, die Ver-

sendung von Einschreibbriefsendungen nach Möglichkeit einzuschränken und nur wirklich wichtige Sendungen unter »Einschreiben« zu versenden.

Im Auftrag: gez. Theegarten.

Nr. 62. Veränderungen im Klerus.

Die Jurisdiktionsvollmacht des H.H. Johannes Bojtschuk wird für die Diözese Metz und Straßburg und des H.H. Onuphrius Wolanskyj für die Kreise Beuthen, Gleiwitz und Hindenburg (Erzdiözese Breslau) erweitert.

Vom Ordinariat der Apostolischen Visitatur Berlin.

Msgr. Dr. Peter Werhun, Apost. Visitator.

Jaroslav Polanskyj, Kanzler.

